

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Sabirabadda dəhşət; qardaş bacısını qətlə yetirdi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 iyul 2016-cı il Çərşənbə axşamı № 149 (6470) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

„Astanada Xəzərlə bağlı gərgin müzakirələr aparılacaq

24 ildən sonra hüquqi statusun müəyyənləşdirilməsi üçün unikal şans yaranıb; sahilyanı digər 4 ölkə İranı yola getirə biləcəkmi?

yazısı səh.3-də

Azərbaycan uğrunda rəqabət qızışı

yazısı səh.8-də

Akif Çovdarovun vəkiline danışmaq qadağası

yazısı səh.4-də

Təhsilə cavabdeh qurumlar arasında gərginlik

yazısı səh.12-də

Əmanətlər azalır - çıxış yolu varmı?

yazısı səh.4-də

Paytaxtda yeni süküntü gözləntisi - bəsmərtəbələr tarixə qovuşacaqmı

yazısı səh.12-də

Binəqədidəki yanğının külündə itən faktlar

yazısı səh.7-də

Amerikada irqçiliyin kökü niyə kəsilmir?

yazısı səh.8-də

Manata psixoloji təzyiqlər artacaq

yazısı səh.10-də

Qələbə üçün müharibə mesajı

yazısı səh.9-də

Bir gündə iki nəfər intihar etdi

yazısı səh.14-də

“Xalq diplomatiyası” qayıdır?

yazısı səh.11-də

“Parabank” dan prokurorluğa şikayət edildi

yazısı səh.10-də

Bakı-Şamaxı yolunda dəhşətli qəza; 3 yaxın qohum öldü

yazısı səh.14-də

Türkiyənin məşhur nəsrindən ölkəmizlə bağlı sensasion məqalə

“İŞİD AZƏRBAYCANI HƏDƏFƏ ALIB” - ŞOK İDDİA

Türkiyənin “Milliyet” qəzetinin kəşfiyyata istinadən yaydığı xəbərdarlıq narahatlıq doğurur; terrorçuların Avropaya Azərbaycan, Kipr və Gürcüstan üzərindən göndərildiyi iddia edilir; DIN məsələni araşdırır...

Bakıda Qarabağa dair kritik Rusiya-Azərbaycan danışıqları - “Proses başladı...”

Kremlin baş diplomati Sergey Lavrovun Bakı səfərində masa üzərindəki həll planının detalları müzakirə edilib; prezident İlham Əliyev: “Rusiyanın söylərini yüksək qiymətləndiririk” yazısı səh.3-də

Cahangir Hacıyev
xanımının axtarışı ilə bağlı istintaq dayandırıldı

yazısı səh.4-də

Vahid Əhmədov:
“Ciddi islahatlara ehtiyac var, həm də bu islahatları çevik hökumət aparmalıdır”

yazısı səh.6-də

Məşhur general
təqaüdə göndərildi

yazısı səh.2-də

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Azərbaycana iki günlük Bakı səfəri başlayıb. Səfər proqramı haqda öncədən məlumat verilmişdi. Rusiyalı nazirin öz həmkarı və Azərbaycan rəhbərliyi ilə görüşlərində əsas müzakirə mövzusunun iki ölkə arasında əlaqələr, siyasi dialoqun dərinləşdirilməsi və əlbəttə ki, Qarabağ məsələsinin olması gözlənilirdi.

Müşahidəçilər isə səfəri daha çox Dağlıq Qarabağ problematikası kontekstində əhəmiyyətli sayırlar. Çünki 4 günlük aprel müharibəsindən sonra məhz Sergey Lavrov rəsmi Kreml tərəfindən sülh danışıqlarında əsas gövvlü kimi irəli verilib. Rusiyanın Azərbaycandakı səfəri Vladimir Doroxin isə bildirib ki, Peterburq görüşündə tərəflər Lavrovun vasitçiliyinin davam etdirilməsi barədə ortaq razılığa gəliblər.

Ehtimallara görə, bu üzdən Rusiyanın baş diplomatu bir həftə etdiyi İrəvan səfəri kimi, Bakıya da əliboş gəlməyib. Masa üzərində isə "Lavrov planı" adlanan, "Kazan variantı, yaxud "Madrid" sənədinin bir qədər dəyişdirilmiş variantı hesab olunan mərhələli həll formulunun olduğu deyilir.

Siyasi müşahidəçilərin fikrincə, Rusiya XİN başçısının İrəvan və Bakı səfərlərində başlıca hədəf bu variantı münaqişə tərəfləri ilə ilkin uzlaşdırmaqdan ibarət ola bilər. Həmin planda isə Azərbaycanı qane etməyən məqamlar da var.

Diqqətçəkicidir ki, Lavrovun səfər öncəsi rəsmi Bakı bir daha Qarabağ məsələsində özünün prinsiplial mövqeyini ortaya qoyub. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev 2016-cı ilin birinci yarısının yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə bir daha bəyan edib ki, münaqişə yalnız

mərhələli yolla və ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapmalıdır və bundan ötrü də həmsədr ölkələr və ATƏT Ermənistanla təzyiqli göstərməlidir. Yəni prezident açıq mesaj verib ki, Azərbaycana təzyiqli göstərməyin perspektivi ola bilməz.

Prezident müşavirədəki çıxışında həmçinin, belə bir mesaj verib ki, "Ermənistan tərxiatçı əməllərini davam etdirsə, vəziyyət dəyişə bilər". Bu da elə təcavüzkar konstruktiv mövqeyə tutmayacağı təqdirdə Bakının ona qarşı zora əl atmalı olacağı barədə işğalçıya və vasitəçilərə aydın bir ismarıqdır.

BBC radiosunun səfər öncəsi şərhində isə deyilirdi ki, Sergey Lavrov Bakıya təkrar səfər etməklə rəsmi Bakını Qarabağla bağlı danışıqları davam etdirməyə inandırmaq niyyətindədir: "Aprel döyüşlərindən sonra mövqeyini nisbətən də olsa gücləndirən Azərbaycan tərəfi artıq Qarabağla bağlı güzəştə getməyəcəyini artıq bir neçə dəfə açıq şəkildə dilə gətirib. Buna görə də rəsmi Kreml Azərbaycan tərəfini yeni və daha ədalətli şərtlər əsasında danışıqlara cəlb etməlidir" - şərhə bildirilir.

Bu arada Varşavada təzəcə başa çatan NATO-nun yekun sənədində Gürcüstan, Moldova ilə yanaşı Azərbaycanın da ərazi bütövlüyünün dəstəkləndiyi qeyd olunub və sənəddə

Bakıda Qarabağa dair Rusiya-Azərbaycan kritik danışıqları - "Proses başladı..."

Kremlin baş diplomatu Sergey Lavrovun Bakı səfərində masa üzərindəki həll planının detalları müzakirə edilib; **prezident İlham Əliyev**: "Rusiyanın səylərini yüksək qiymətləndiririk"

ermənilərin gözləntilərinin əksinə olaraq, heç bir "öz müqəddəratı təyin etmə" prinsipi yer almıyır.

Rusiya XİN başçısının Azərbaycan səfəri həm də bu qəbildən mesaj və ehtimalların səsləndiyi dönmə və NATO sammitindən dərhal sonraya təsadüf etməsi ilə maraqlıdır. Bu yerdə onu da vurğulayaraq ki, iki gün öncə İlham Əliyev NATO-nun Varşava sammiti çərçivəsində türkiyəli həmkarı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşü zamanı Lavrovun Bakıya səfər edəcəyini xatırladaraq bu səfərin Qarabağ münaqişəsinin həllinə müsbət təsir edəcəyinə inamını ifadə edib.

Dünən səfərin birinci günü Rusiyanın baş diplomatu Azərbaycanın dövlət başçısı İlham

Əliyev və XİN başçısı Elmar Məmmədovla görüşüb.

"Biz Rusiyanın Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi istiqamətində səylərini yüksək dəyərləndiririk. Bu istiqamətdə hazırda ən aktiv dinamika müşahidə olunur". APA-nın məlumatına görə, bunu prezident İlham Əliyev Lavrovla görüşdə deyib. Dövlət başçısı bildirib ki, bu səfər Rusiyanın münaqişəsinin tənzimlənməsində maraqlı olduğunu göstərir: "Biz də münaqişənin tezliklə həllində maraqlıyıq".

Ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələrdən söz açan Rusiya XİN başçısı isə bildirib ki, Rusiya Azərbaycanla bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində maraqlıdır və ikitərəfli münasibətlər sıx əməkdaşlıq şəraitində inkişaf edir.

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi istiqamətində proses gedir". Bunu da Azərbaycan lideri ilə görüş zə-

manı S.Lavrov bildirib. Onun sözlərinə görə, prezident Vladimir Putin Sankt-Peterburq görüşünün nəticələrini yüksək qiymətləndirir: "Mən Ermənistan və Azərbaycana Rusiya prezidentinin tapşırığı ilə səfər edirəm. İnanıram ki, bu görüş münaqişəsinin tənzimlənməsi istiqamətində gələcək addımları müəyyənləşdirməyə imkan verəcək".

Bu da bir daha o qənaəti təsdiqləyir ki, səfər çərçivəsində Rusiyanın Qarabağa dair planının detalları müzakirə olunub - həm də və böyük ehtimalla, mətbuat üçün qapalı rejimdə.

Qəzet çapa gedərkən Rusiya xarici siyasət idarəsinin başçısının Bakı təmasları davam edirdi. Görüşlərin yekun və nəticələri, həmçinin və ona ekspert şərhləri barədə daha ətraflı müsavət.com saytı və qəzetimizin növbəti sayında tanış ola bilərsiniz.

□ **Siyasət şöbəsi**

Astanada Xəzərlə bağlı kritik müzakirələr başlayır

24 ildən sonra hüquqi statusu müəyyənləşdirilməsi üçün unikal şans yaranıb; sahilyanı digər 4 ölkə İranı yola gətirə biləcəkmə?

"Hazırda Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı tərəflər arasında konstruktiv dialoq və əməkdaşlıq davam etdirilir. Qarşıdan gələn Astana görüşü də bu istiqamətdə müntəzəm rotasiya qaydasında keçirilən əhəmiyyətli toplantılardan biridir".

XİN-in mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev "Yeni Müsavat"a Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı iyulun 12-13-də Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində keçiriləcək sammitlə bağlı açıqlaması zamanı bildirdi. Hazırda proseslərin hansı mərhələdə olduğu barədə sualın cavabında diplomat bildirdi ki, Xəzərin hüquqi statusu məsələsində irəliləyişlər çoxdur: "Artıq konvensiyadakı bir çox məsələlər üzrə ümumi fikir formalaşmışdır. Əvvəllər də məlumat verdiyimiz kimi, konvensiyanın 70 faizindən artıq hissəsi razılaşdırılıb. Ən vacibi odur ki, tərəflər arasında anlaşma şəraiti var". H.Hacıyevin sözlərinə görə, Xəzər dənizində digər məsələlər üzərində də anlaşma və inkişaf var: "Bioresursların idarə olunması, fövqəladə vəziyyətlərdə qarşılıqlı yardımın göstərilməsi barədə anlaşma əldə

olunub. Vacib olan budur ki, Azərbaycan Xəzəri digər sahilyanı ölkələrdən ayıran yox, birləşdirən bir dəyər hesab edir. Keçirilən görüşlərin ruhu da bunu bir daha təsdiq edir ki, bütün sahilyanı dövlətlər Xəzər dənizini dostluq və əməkdaşlıq dənizi kimi görürlər".

XİN rəsmisindən onu da öyrəndik ki, Astana sammitində Azərbaycanı xarici işlər naziri Elmar Məmmədovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti təmsil edəcək. Xatırladaq ki, Xəzər dənizinin SSRİ-yə məxsus hissəsinin sektorlara bölünməsi məsələsi ilk dəfə olaraq 1970-ci ildə müzakirə edilməyə başlanıb. Bölgüyə əsasən Xəzər dənizi müvafiq olaraq Rusiya, Qazaxıstan, Azərbaycan, Türkmənistan, habelə SSRİ-nin quru sərhədi ilə müəyyən edilən İran sektoruna bölünüb. Bu bölgü

zamanı Xəzərin hüquqi, coğrafi vəziyyətindən irəli gələn, beynəlxalq hüquqi təcrübədə hamı tərəfindən qəbul edilmiş orta xətt prinsipi əsas götürülüb. SSRİ-nin süqutundan sonra, 1992-ci ildən başlayaraq Xəzər sahili dövlətlər ikitərəfli və çoxtərəfli görüşlərdə Xəzərin hüquqi statusu məsələsi ilə bağlı müzakirə və danışıqlara başlayıblar və hələ də bu danışıqlar davam edir. Bakı Xəzərin beynəlxalq sərhəd gölü olduğunu nəzərə alaraq, onun orta xətt prinsipi ilə milli sektorlara bölünməsinə, bu zaman isə keçmiş SSRİ-nin iş praktikasına və 1970-ci ildə qəbul olunmuş bölgüyə əsaslanmağa tərəfdardır. Ancaq İran və Türkmənistan Xəzərin sahilyanı dövlətlərin ümumi sərvəti olduğunu əsas götürüb və bu bərabər his-

səyə bölüşdürülməsində uzun müddətdir israr edirlər.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a xatırladı ki, Azərbaycan müstəqillik qazanana qədər, yeni 1991-ci ilədək Xəzər dənizi ancaq iki dövlət - İran və SSRİ arasında bölünüb: "Maraqlıdır ki, İranın rəsmi mövqeyi Xəzərin dəniz deyil, göl olmasını qeyd etməklə onun təbii sərvətlərini də beş dövlət arasında bölmək ləzzətli və ya bütün bu beş dövlət ümumi şəkildə istifadə edə bilər. Əsas sənəd kimi də İran 1940-cı ilin müqaviləsinə istinad edir. Türkmənistan da bir vaxtlar belə bir fikirlə razılaşdı, son vaxtlar danışıqlarda müəyyən irəliləyişlər qazanmışdır. Bunu isə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzə səfəri, Xəzərin hüquqi statusunun müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı işçi qrupun Rusiyadan olan nümayəndə heyətinin rəhbəri İqor Bratçikov deyib. O bildirib ki, razılaşdırılmış həllə nail olmaq üçün baza çox möhkəmdir: "Bu, dənizdə tərəflərin fəaliyyətinin əsas prinsiplərini özündə əks etdirən və ölkə liderləri tərəfindən Həştərxanda imzalanmış siyasi bəyanatdır. İndi əsas məqsəd hüquqi sənədə ümumi yanaşma formalaşdırmaqdır. Qazaxıstan sammitinə kimi Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı Konvensiyanın razılaşdırılması tamamilə realdır". (APA) İ.Bratchikov qeyd edib ki, Konvensiya layihəsi gələn həftə Qazaxıstanda toplaşacaq Xəzəryanı ölkələrin xarici işlər nazirləri tərəfindən müzakirə ediləcək: "Güman edirik ki, nazirlər ümumi razılığa gələcəklər və bu razılıq sənəddə öz əksini tapacaq".

Qeyd edək ki, Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin

Qeyd edək ki, Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin

Qeyd edək ki, Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin

□ **E.PASASOY**

Sonuncu güllə...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Bu gün üçün Rusiya və yaxud “yeni Putin planı” haqqında nə məlumdursa, o, yazılıb. Danışqların təfərrüatlarının Azərbaycanı bir o qədər də açıqlanmadığını nəzərə alsaq, hətta Ermənistan və Rusiya qaynaqlarından sızan məlumatlar əsasında mümkün olandan bir qədər də artıq yazılıb...

Ona görə də təkrara yol verməyəcəyik - biz də bu xüsusi bir xeyli yazmışıq və bu gün üçün elə bir əlavəmiz yoxdur. Əsas odur ki, Rusiya tərəfi öz planı üçün fəal şəkildə dəstək axartmaqla məşğuldur.

Türkiyəni yada salmaq və ona da “yeni Putin planı”nda xüsusi yer ayırmaq (*Türkiyənin prosesə cəlb olunması həm də blokadaların götürülməsi baxımından önəm kəsb edir!*) bir tərəfə, ötən həftənin sonlarında Rusiya prezidentinin B.Obama ilə də telefon danışığı oldu. Rusiya prezidenti amerikalı həmkarını prosesin gedişilə tanış etməyə çalışdı. Bu günədək ABŞ da artıq bir neçə dəfə müxtəlif səviyyələrdə Rusiyanın səylərinə dəstək verdiyini bəyan edib...

Qəzəz, top Rusiya tərəfdədir. O, isə prosesə nəinki ayrı-ayrı ölkələri, hətta hər iki tərəfin ziyalılarına da qatmaq niyyətindədir. Yada salaq ki, bu yaxınlarda Bakıda səfərdə olan ATƏT sədri (həm də Almaniyanın xarici işlər naziri!) V.Ştaynmayer də Qarabağın azərbaycanlı və erməni icmalarının görüşünün təşkil edilməsinin zəruriliyindən danışmışdı...

Bu, özü də çox maraqlı bir məqamdır. İstər-istəməz belə sual yaranır ki, tərəflər post-konflikt dövrünə nə qədər hazırdır?

Sözsüz ki, bu, ciddi şəkildə Qarabağ probleminin necə həll ediləcəyindən, Dağlıq Qarabağa hansı status verilecəyindən, Dağlıq Qarabağla Bakı arasındakı üfüqi və şaquli əlaqələrin xarakterindən asılı olacaq. Bununla bağlı isə hələ bir yəqinlik yoxdur...

Düzdür, müxtəlif vaxtlarda ziyalıların görüşləri və qarşılıqlı səfərləri olub. Buna politologiyada “ikinci plan diplomatiyası” da deyirlər. Demək ki, belə tədbirlər tam əhəmiyyətsizdir, bu, düzgün olmazdı. Təbii ki, belə görüşlər də azacıq da olsa, insanların biri-biri haqqındakı təsəvvürlərini dəyişir, bu vaxta qədər mövcud olan stereotipləri aradan qaldırır, onlar arasında bir növ etimad yaradır...

Amma o, münaqişənin nizamlanması prosesinə həlledici qədər təsir etmək iqtidarında deyildir - güman edirik ki, bunu deməklə elə bir keşf etmirik...

Üstəlik, bu illər ərzində Azərbaycan ziyalılarının, ictimai fəalları arasında böyük bir yanlışlıq kök salıb. Bu, da ondan ibarətdir ki, onların bəziləri düşünür ki, azərbaycanlılar bütün olmuş və hətta olmamış hadisələrə görə təqsiri öz boyunlarına götürsələr hər şey həll olunacaq, dərhal sülh bərqərar olacaq, Ermənistan silahı yerə qoyacaqlar...

Deyim ki, müxtəlif səviyyələrdə və müxtəlif vaxtlarda hətta belə cəhdlər də olmuşdu - bəziləri beynəlxalq tədbirlərdə Ermənistan təmsilçilərindən üzr istədilər, digərləri isə hətta “etiraf”larla dolu “roman”lar yazdılar!.. Fəqət, nə tüfənglər susdu, nə də ki, bölgədə və yaxud da sərhədlərdə sülh yarandı...

İndiki vəziyyətdə əsl yaxınlaşmanın, müxtəlif icmalar və cəmiyyətlər arasında əsl anlaşma yaranmasının daha düzgün yolu budur ki, gərək, təqsirkar və yaxud günahkar axtarmayasan. Bəli, hər iki tərəfdən tətik çəkənlər də olub, insanlar yurdundan - yuvasından qovanlar da!.. Ola bilsin ki, kim-sə bunu daha tez edib, o birisi sadəcə, buna cavab verib... İndi, barışıq məqamında (amma o, olacaqmı?..) bunların heç bir mənası yoxdur və yaxud da yalnız tarixçilər üçün mənası var...

İndi əsas odur ki, insanlar bundan sonra ölənlərə, itkin və yaxud köçkün düşənlərə görə məsuliyyət, özü də birgə məsuliyyət hiss etsinlər.

Həm də bu, bir daha deyirik ki, gərək, qarşılıqlı olsun! Bəli, indi tətii kimin birinci çəkməsinin və kimin birinci yumruq qaldırmasının önəmi yoxdur. Əsas odur ki, nə vaxtsa tətik çəkilib və güllə atılıb. Çalışmaq lazımdır ki, heç olmasa, bu, sonuncu güllə olsun...

Təbii ki, bu, yalnız bəriş məqamında mümkün ola bilər. Prinsip etibarilə o, nə vaxtsa olmalıdır. Demirik ki, artıq bunun vaxtı yetişib. Amma bu dəfə də alınmasa, mərhələli və paket həll variantlarını birləşdirən plan da qəbul olunmasa diplomatiya uzunmüddətli dalana dənəcəkdir. Bunun baş verməsinin ehtimalı isə çox böyükdür, çünki “möhkəm aralıq status” heç kimi, heç bir tərəfi qane etmir. Ermənilər bunu az hesab edir və daha artığına iddia edirlər, azərbaycanlılar isə, əksinə bunu Qarabağ üçün çox hesab edir və haqlı olaraq “möhkəm aralıq status”un da ölkə konstitusiyasına uyğun və adekvat müəyyən edilməsini tələb edirlər...

Ölkə başçısı prezident İlah Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2016-cı ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında iqtisadi böhranın artıq geridə qalması ilə bağlı anons verib.

Prezident qeyd edib ki, Azərbaycanda uğurlu inkişaf təmin edilib, 2016-cı il tarixdə dərin islahatlar ili kimi qalacaq.

Dövlət başçısı deyib ki, Azərbaycanda uğurlu inkişaf təmin edilib, ictimai-siyasi vəziyyət sabitdir, ölkənin qarşısında duran vəzifələr həll olunur.

Prezident İlah Əliyev onu da bildirib ki, bu ilin 6 ayında ümumdaxili məhsulun (ÜDM) azalmasına baxmayaraq, sənaye və kənd təsərrüfatında, o cümlədən qeyri-neft artım müşahidə olunur: “Bu ilin 6 ayında ölkə iqtisadiyyatına 6,3 milyard dollar sərmayə qoyulub və xarici investorlar üçün Azərbaycan cəlbedici ölkə olaraq qalır. Son 6 ayda 78 min dəmir iş yeri açılıb, sosial tədbirlərin həyata keçirilməsi istiqamətində mühüm işlər görüldü”.

Prezident həmçinin ixrac yönümlü iri sənaye müəssisələrinin yaradılması, kiçik və orta sahibkarlığın gücləndirilməsi, zəruri ərzaq məhsulları ilə təminat, et və süd məhsullarına olan tələbatın ödənilməsi, meliorasiya tədbirlərinin davam etdirilməsi, torpaqlardan səmərəli istifadə olunması, o cümlədən turizm industriyasının yaradılması istiqamətində görülən tədbirlərin davamlı olması ilə bağlı tapşırıqlar verib.

Ölkə başçısının çıxışında qeyd olunan məsələləri dəyərləndirən Milli Məclisin İqtisadi Siyasət Komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, cənab prezident haqlı olaraq qeyri-neft sektorunun inkişafını əsas vəzifə kimi qarşıya qoyub: “Dünyada gedən iqtisadi proseslər Azərbaycan iqtisadiyyatını da çətin vəziyyətə salıb. Dünyada gedən iqtisadi təlatümlər, neftin qiymətinin kəskin aşağı düşməsi, milli valyutanın dəyərdən düşməsi Azərbaycan iqtisadiyyatında da problemlər yaradıb. Azərbaycan neft ixrac edən ölkə olduğu üçün bu proseslərdən təsirlənib. Düzdür, hökumət çalışır ki, müəyyən qədər bu problemlərin qarşısını alsın. Ancaq buna baxmayaraq, neftin ucuzlaşması ölkə iqtisadiyyatına mənfi təsir edib. Biz vaxtilə çalışırıq ki, ölkə iqtisadiyyatının neftdən asılılığını aradan qaldırılması üçün qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirək. Cənab prezident hələ 2014-cü ildə regionların iqtisadi inkişaf planının müzakirəsi zamanı hökumət qarşısın-

da iki məsələ qoymuşdu: birincisi qeyri-neft sektorunun inkişafı, ikincisi Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi. Lakin təəssüflər olsun ki, ötən müddət ərzində bu məsələdə ciddi irəliləyiş olmadı. Yalnız son bir ildə milli valyuta dəyərdən düşəndən sonra, neft ucuzlaşandan sonra müəyyən islahatlar aparıldı”.

Məclis üzvü onu da vurğuladı ki, Azərbaycanda is-

baycının iqtisadi böhrandan çıxmasının yeganə yolu kimi iqtisadi islahatları hədəf göstərdi: “Ölkə başçısı ilk növbədə ixrac qabiliyyətinin artırılması üçün iri sənaye müəssisələrinin yaradılması ilə bağlı tapşırıqlar verdi.

İri sənaye müəssisələrinin yaradılması qeyri-neft sektorunun ixrac qabiliyyətinin artırılması baxımından çox önəmlidir. Digər prioritet məsələlərdən biri də ölkədə

qeyd edildiyi ki, ÜDM azalsa da, iqtisadi artım davam edir. ÜDM-dəki azalmanın qarşısının alınması üçün neftdən asılılığın qarşısının alınması vacibdir”.

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri isə ölkə başçısının çıxışında iqtisadi artımlar bağlı qeyd olunan rəqəmlərin reallığı əks etdirmədiyini qeyd etdi: “Hər hansı bir problemin həll olunmasının ilkin mərhələsi həmin problemin təsbit

Bizdə böhran bitdimi?

Vahid Əhmədov: “Ciddi islahatlara ehtiyac var, həm də bu islahatları çevik hökumət aparmalıdır”

Vüqar Bayramov: “İqtisadi islahatlar öz nəticəsini ən tez 4 ildən sonra verə bilər”

lahatlara böyük ehtiyac var, həm instutsional, həm struktur islahatları aparılmalıdır: “Həm də bu islahatları çevik hökumət aparmalıdır. Bank sistemində ciddi islahatlar aparmaq lazımdır. Problemlə kreditlər həll olunmalıdır. İqtisadi artım gəlincə, 1-2 faiz iqtisadi artımın olması heç nəyi həll etmir. Cənab prezident doğru qeyd etdi ki, hər bir rayon öz işi ilə məşğul olmalıdır. Ötən müddət ərzində rayonlarla milyardlarla manat vəsait xərclənib, infrastrukturun yaradılması üçün investisiya qoyulub. Ona görə də hər bir rayonun rəhbərliyi həmin regiona uyğun təsərrüfat qurmalıdır. Qoyulan ən ciddi problemlərdən biri də idxal-ixrac əməliyyatlarının strukturunu bəzəndir. İdxal olunan məhsulların strukturuna baxmaq lazımdır. Elə məhsullar Azərbaycana gətirilməlidir ki, onlara tələbat olsun. Mən ölkə başçısının qoyduğu problemlərlə razıyam. Qoyulan məsələlər çevik şəkildə həll olunmalıdır”.

İqtisadçı-ekspert Vüqar Bayramov da “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında Azər-

olunması, diaqnostikasındır. Rəsmi rəqəmlər sübut edir ki, ölkə iqtisadiyyatında çox ciddi tənəzzül var. ÜDM 4,5 faiz azalıb, qeyri-neft sektorunda ÜDM-in payı da azalıb. Həmçinin qeyri-neft sektorunun xarici ticarətdə payı da azalıb. Bu il qeyri-neft sektorunun ixracda payı təxminən 48 faiz azalıb. Bütün rəsmi rəqəmlər göstərir ki, ölkədə həm iri makroiqtisadi göstəricilərdə, həm də ayrı-ayrı sahələrdə ciddi azalmalar var. Mənzil bazarında, avtomobil bazarında durğunluq yaşanır. Təkcə Gürcüstandan gələn avtomobillərin sayı 27 dəfə azalıb. Artıq faizlə deyil, dəfələrlə azalmalar qeydə alınır. Ölkə başçısı hər sahədə bu rəqəmləri araşdırmağa borclu deyil, ona bu haqda məlumatları iqtisadi komandası verir. Görünən odur ki, ya ölkə başçısına onun komandası düzgün məlumat verməyi, ya da bu təbliğatın bir metodudur ki, problemlərdən deyil, uğurlardan danışmaqla əhalini sakitləşdirməyə çalışırlar. Mənim fikrimcə, bu yanlış yanaşmadır və bu yolla iqtisadi böhranın qarşısını almaq mümkün olmayacaq. Bir zamanlar Azərbaycan fəxrle qeyd etdiyi iqtisadi göstəricilərə görə, indi biz dünya üzrə ən aşağı səviyyəyə düşmüşük. ÜDM-in 4.5 faiz azalması dünyada ən pis göstəricilərdən biridir. Rəsmi inflyasiya hər zaman 1,5-2 faiz olsa da, bu il iki rəqəmlidir, 10,8 faiz qəbul olundu. Lakin 6 ayın yekunlarına həsr olunan iclasda bu problemlərdən danışılmadı”.

Ötən il mayın 19-da Binəqədi rayonunda 15 nəfərin ölümü, 56 nəfərin yaralanması ilə nəticələnmiş yanğının qəsdən törədilməsini söyləməyə əsas verən çox ciddi iddialar, faktlar ortalıqdadır. Məlum olur ki, məşum olaydan əvvəl və sonra Azərbaycanda qəsdən yanğınlar törədilib və yanğın törədilməsi üçün çox ciddi cəhdlər olub. Azərbaycanı matəmə qərxdən yanğından 7 ay əvvəl - noyabrın 26-da gecəyarısı Suraxanı rayonu, Qaraçuxur qəsəbəsində yerləşən, əsasən səliflərin topladığı məscidə içi yandırıcı maddə ilə dolu 5-6 yarımliitrlik butulka atılıb.

Yanğın məscid nəzarətçisinin alov dillərini vaxtında görərək yanğınsöndürənlərə məlumat verəndən sonra geniş miqyas almamış söndürülüb. Məşum yanğından 3 gün əvvəl - 2015-ci il mayın 16-da isə Bakının Nərimanov rayonu, Koveroçkin küçəsində, Hərbi Prokurorluğun binası ilə üz-üzə olan hündürmərtəbəli binanın damına çıxan naməlum şəxslər kəndirləri neftə batıraraq yandıraraq və binanın damından üzü aşağı buraxıblar. Gecəyarısı binanın damına doğru alov dillərinin qalxması yaxınlıqdakı taks sürücülərinin diqqətini cəlb edib. FHN-ə vaxtında məlumat verilməsi səbəbindən bu xain cəhd də baş tutmayıb. Məscidin, yaşayış binasının qəsdən yandırılmasına cəhdlərdən 3 gün sonra - 2015-ci il mayın 19-da Binəqədidəki binada yanğın gecə yarısı deyil, günortaya yaxın baş verib. Alov axşam, hava qaralandan sonra daha çox görünür. Günorta isə diqqəti daha az çəkir. Bu səbəbdən də Binəqədidəki binada Qaraçuxurdakı məsciddə, Koveroçkin küçəsindəki binada olduğu kimi yanğın vaxtında görüb qarşısını ala bilməyiblər. Dəhşətli yanğından sonra Gəncədə gecəyarısı hündürmərtəbəli binalardan birinin damında

Binəqədidəki yanğının küllündə itən faktlar

Eyni zəncirdə birləşən yanğın halqaları-Binəqədidəki yanğından əvvəl, Qaraçuxurda, Nərimanovda, sonra isə Gəncədə, Sumqayıtda və yenə də Qaraçuxurda odlu təxribatlar olub; "poliuretan"ı qurban verməkdə məqsəd nədir?

əllərində dizel yanacağı ilə dolu iki şəxs saxlanılıb. Həmin şəxsləri binaların sakinləri tutaraq polisə təhvil versələr də, sonradan MTN həmin şəxsləri polisəndən alıb. Həmin şəxslərin üzərində məhkəmə qurulmayıb, onların barəsində MTN ləğv edilənədək rəsmi məlumat yayılmayıb. Bilinən odur ki, bu şəxslərdən biri Dağıstan vətəndaşı, digəri isə Samuxdan olub. 2015-ci il iyunun 5-də Sumqayıtda üzərində mərhum prezidentin sözləri yazılmış, poliuretandan olan lövhə qəsdən yandırılıb. 1 gün sonra isə Qaraçuxurda binaların önündə park olunmuş, vətəndaşlara məxsus 30-a yaxın lüks avtomobilə od vurulub. Bu bizə məlum olan qəsdən törədilən, təxribat olmasını söyləməyə əsas verən yanğın faktlarıdır.

Bu yanğınlarla Binəqədidəki yanğın eyni zəncirin halqaları olmasını söyləməyə əsas verən çox ciddi faktlar ortadadır.

Bu günə qədər məscidin və məşinlərin yandırılmasına cəhd faktları istisna olmaqla, digər faktlar üzrə aparılan araşdırma-

ların nəticələri bəlli deyil. Elə Binəqədidəki məşum yanğınla bağlı da istintaqın obyektivliyinə şübhələr var. İttiham yanğının poliuretan adlı tikinti materialının tezəlişən olması üzündən baş verməsi üzərində qurulub. Yeter ki, internet üzərindən poliuretananın hazırlanma texnologiyası və istehsalçısı haqda məlumatlarla tanış olasan.

Məşum yanğının dilimizə gətirdiyi poliuretan materialı Avropada ötən əsrin 30-cu illərindən sonra tətbiq edilməyə başlayıb. Məşhur alman kimyaçısı Otto Bayerin 1930-cu ildə kəşf etdiyi bu material qısa bir zamanda Almanyanın sərhədlərini aşmış və Avropadan ən yaxşı göstəriciləri olan tikinti materialı kimi keçmiş sovetlər birliyinə də "ayaq" açıb. "Poliuretan" bu gün dünyanın əksər ölkələrində hündürmərtəbəli binaların üz-üzə istifadəsi üçün geniş tətbiq olunsa da, həddən ziyadə çətin alınma texnologiyası var. Bu çətinliyə görə poliuretan istehsal edən kimya laboratoriyaları ilə zəngin fabriklər dünyanın 3-4 ölkəsindən kənara çıxıb. İstehsal zamanı poliuretan ma-

diyi, yanğın təhlükəsizliyinə xüsusi önəm verilən Dubayda bir çox dünyaca məşhur şirkətlərin otel komplekslərinin, məscidlərin, hündürmərtəbəli binaların üz-üzə istifadəsi üçün poliuretandan sonra maye şəklində olan poliuretan tələb olunan qəlibə tökülür. 15 dəqiqə sonra bərkilərək hazır tikinti materialına çevrilir. Bu gün poliuretandan tikinti ilə yanaşı səhiyyədə, avtomobil, ayaqqabı istehsalında və digər sahələrdə geniş istifadə olunur. Möhkəm, su, səs keçirməyən, istənilən formaya salına bilən, odadavamlı olan bu material hətta dünyanın ən isti şəhərlərində geniş tətbiq olunur. Yayda temperaturun müsbət 50 dərəcəyə qədər yüksəl-

diyi, yanğın təhlükəsizliyinə xüsusi önəm verilən Dubayda bir çox dünyaca məşhur şirkətlərin otel komplekslərinin, məscidlərin, hündürmərtəbəli binaların üz-üzə istifadəsi üçün poliuretandan sonra maye şəklində olan poliuretan tələb olunan qəlibə tökülür. 15 dəqiqə sonra bərkilərək hazır tikinti materialına çevrilir. Bu gün poliuretandan tikinti ilə yanaşı səhiyyədə, avtomobil, ayaqqabı istehsalında və digər sahələrdə geniş istifadə olunur. Möhkəm, su, səs keçirməyən, istənilən formaya salına bilən, odadavamlı olan bu material hətta dünyanın ən isti şəhərlərində geniş tətbiq olunur. Yayda temperaturun müsbət 50 dərəcəyə qədər yüksəl-

önəmli isə xüsusi bilikli mütəxəssislər tələb olunur. Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi Türkiyədə də, Azərbaycanda da bu materialı Almaniyadan alıb sadəcə qəliblərə tökürlər. Əgər bu material keyfiyyətsiz, iddia edildiyi kimi tez alışan olubsa, yanan bina ilə bağlı istintaqa ilk cəlb edilən Almaniyadakı poliuretan fabrikinin rəsmiləri olmalı idilər. Belə bir şəraitdə 15 nəfərin ölümü, 56 nəfərin xəsarət alması ilə nəticələnən yanğının qəsdən törədilməsinə dəlalət edən faktlara adekvat qiymət verilməməsinin səbəbi qaranlıqdır.

Araşdırmalarımız davam edir.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

“Özümüzü günahkar bilmirik”

Binəqədidəki yanğınla bağlı tutulan şəxslər ittihamlarla razılaşmadılar

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində 2015-ci il mayın 19-da Binəqədidə çoxmərtəbəli binada baş verən yanğın səbəb olmaqda təqsirli bilinən şəxslərin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib.

Musavat.com-un məhkəmə prosesində iştirak edən müxbiri xəbər verir ki, məhkəmə istintaqı başlamazdan əvvəl vəkillər bir neçə vəsatətlə çıxış ediblər.

Təqsirləndirilən Qəzənfər Novruzovun vəkil hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxsin səhəndində ciddi problem olmasına baxmayaraq tibb müəssisəsindən çıxarılaraq təcridxanaya köçürülməsinə etiraz etdiklərini bildirdi: "Müvəkkilimin tibb müəssisəsinə köçürülməsi barədə vəsatətin təmin olunmasını tələb edirik".

Miryusif Mahmudovun vəkil İlhamə Həsənova vəsatət qaldıraraq sübutların tədqiqatına şərait yaradılmasını, məhkəmə zalında texniki şərait yaradılaraq video və foto sübutların təqdim edilməsinə şərait yaradılmasını istəyib. İlhamə Həsənova həmçinin məhkəmə prosesinin kameralar vasitəsi ilə lentə alın-

ması ilə də bağlı vəsatət qaldırılıb.

Uğur Bəşirovun vəkil Cavad Rzazadə isə istintaq zamanı hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxslə görüşməsinə icazə verilmədiyini üçüncü indidə etdiyi materialların sübut kimi tanınmasını istəyib.

Vəkil 52 ədəd fotonu məhkəmə heyətinə təqdim edib. O, fotolarda binanın nə zaman üz-üzə alındığını, işlərin nə zaman yekunlaşdığını tarixlə sübut etdiyini söyləyib: "Fotolardan biri yanğın baş verən gündən 3 ay əvvəl çəkilib. Görünür ki, binanın üz-üzə alınması başa çatıb. Uğur Bəşirov bu iş başa çatandan sonra şirkətə baş direktor təyin olunub. O vaxta qədər Gəncədə Aqrar Universitetdə müəllim, elmi işçi kimi çalışıb".

Vəkil həmçinin fotosübutların həqiqiliyinin sübut edilməsi üçün ekspert təyin olunması ilə bağlı vəsatət qaldırılıb.

Hakimlər müşavirəyə yollandıqdan sonra vəsatətlərə münasibət bildirilib.

Vəkil Nüşabə Ağayevanın vəsatəti təmin edilib və Qəzənfər Novruzovun yenidən tibbi müayinədən keçirilməsi və zərurət varsa, tibb müəssisəsinə köçürülməsi qərara alınıb.

Vəkil İlhamə Həsənovanın vəsatətlərindən biri - məhkəmə prosesinin lentə alınması təmin edilməyib. Hakim video və foto sübutların məhkəmə zalında izlənməsi ilə bağlı vəsatət münasibət bildirərək deyib ki, təqsirləndirilən şəxslər ifadə verərkən zərurət yaranarsa, bu vəsatət təmin olunacaq.

Vəkil Cavad Rzazadənin təqdim etdiyi fotoların sübut kimi tanınması ilə bağlı vəsatəti təmin edilsə də, ekspertiza təyin olunması ilə bağlı vəsatəti baxılmamış saxlanılıb.

Zərərçəkmişlərdən Səbinə Manafova mülki iddia ilə çıxış edib. O, mənzilinə dəymiş ziyanın düzgün hesablanmaması ilə bağlı vəsatət qaldırılıb. Vəsatət müzakirəyə çıxarılmayıb və

baxılmamış saxlanılıb.

Prosesin davamında dövlət ittihamçısı ittiham aktını elan edib.

Təqsirləndirilən şəxslərin hamısı özlərini təqsirli bilmədiklərini söyləyiblər.

"Global Construction" MMC-nin təsisçisi Mahmudov Miryusif Mirəcəfər oğlu ittihamda elan olunanların bir cümləsi ilə belə razılaşmadığını bildirib.

Məhkəmə prosesi bundan sonra həftədə iki gün olmaqla davam etdiriləcək.

Məlumat üçün bildirək ki, binada üz-üzə alınması və yanğın baş verərkən Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Xələddin İsgəndərov olub.

Qeyd edək ki, qulluq mənafehləri tələb etdiyi halda səlahiyyətlərindən istifadə etməmələri nəticəsində vətəndaşların və dövlətin hüquqlarına və qanunla qorunan mənafehlərinə müəhlüm zərər vurmalarında kifayət qədər əsaslar olduğundan bi-

naların üz-üzə alınması istifadə olunan "poliuretan" məmulatının istehsal edən "QlobalStone" MMC-nin baş direktorun müavini Bəşirov Uğur Firuz oğlu, "Global Construction" MMC-nin təsisçisi Mahmudov Miryusif Mirəcəfər oğlu, həmin cəmiyyətin idarə heyətinin sədr müavini Əsgərov Ələkbər İdrim oğlu, Binəqədi rayon İcra Hakimiyyəti başçısının sabiq birinci müavini Novruzov Qəzənfər Məhərrəm oğlu, 2012-2013-cü illərdə Binəqədi rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfat Birliyinin rəisi vəzifəsində işləmiş rayon İcra Hakimiyyətinin Təsərrüfat şöbəsinin müdiri Rəcəbov Ədalət Şəmsəddin oğlu, Binəqədi rayonu, 72 sayılı Mənzil Kommunal İstismar Sahəsinin rəisi Orucov Nizami Qara oğlu Cinayət Məcəlləsinin 225.2 (yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını pozma ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə və digər ağır nəticələrə səbəb olduqda)

və 308.2-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə, "poliuretan" məmulatlarının sınaq yoxlamalarını keçirən "Dərnəgül Boru Zavodu" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sınaq laboratoriyasının müdiri Məmmədov Ağacavad Hacı oğlu Cinayət Məcəlləsinin 308.2 və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə, "poliuretan" məmulatlarına dair texniki şərtləri razılaşdırmış Səhiyyə Nazirliyinin Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzinin baş direktoru Əlibəyov Akif Muradəli oğlu Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində istintaqa cəlb olunaraq, onlara həmin maddələrdə nəzərdə tutulan ittihamlar elan edilib.

Rəsmi məlumata görə, yanğın nəticəsində 15 nəfər ölüb, 50 nəfər xəsarət alıb. Bəzi sakinlər isə ölənlərin sayının çox olduğunu iddia edir.

□ İlkin MURADOV

4 günlük aprel müharibəsi zamanı yaralanan və aylardır komada olan qəhrəman tankçımız Rəhim Tağıyev srağagün dünyasını dəyişdi - üç azyaşlı övladını xalqa amanət eləməklə. Beləcə, milləti 22 illik məğlubiyyət sindromundan qurtaran aprel hərbi uğuru üçün canını fəda etmiş igid döyüşçülərimizin sırası daha bir nəfər artdı.

Cəmi şəhidlərimizin yeri behişlik olsun, Vətən əlbəttə ki, onların çiyində ucalır. Elə güclü diplomatiya da hərbi uğurlardan, qüdrətli ordu və hərbi sənaldan qüvvət alır - bir şərtlə ki, bu sahə peşəkarların öhdəsində olsun.

Əfsus ki, üstündən 3 aydan çox ötməsinə baxmayaraq, aprel zəfərini hələ ki, maddiləşdirə, yəni onu diplomatik müstəviyə keçirə bilməmişik, halbuki, həmin blits-uğur diplomatlarımızıza gözəl bir kart-blanş verib. Kart-blanşdan istifadə olundu mu, olunurmu? Doğru, Azərbaycanı istəməyən qüvvələr güclü, amma və lakin özümüzdən asılı şeylər də az deyil.

"Bizim üçün narahətədi meqam odur ki, Azərbaycanın hərbi üstünlüyünü diplomatik yolla əvəzləməyə çalışırlar. Bu yolverilməzdir. Burada diplomatlarımız daha sət mövqədən çıxış etməli, torpaqlar azad olunmayınca, Azərbaycanın ikinci dəfə hərbi əməliyyatlara başlayacağı mesajı beynəlxalq aləmə verilməlidir". Belə bir fikir Dağlıq Qarabağ məsələsində mövqeyi mötəbər sayılan poli-

Qələbə üçün müharibə mesajı

Və ya hərbi uğuru diplomatik zəfərə necə çevirməli?

toloqlardan birinin - Eldar Nazmazovun qəzetimizə son müsahibəsindəndir.

Məsələ də ondadır ki, diplomatiyamız hərbi sahədəki potensiala adekvat potensial ortaya qoymalıdır. Lap dəqiqi, dövlətin hərbi strategiyasını uğurla tamamlamağı bacarmalıdır - sinxron şəkildə, permanent ola-

raq. Sual da bundan ibarətdir ki, ordumuz cəbhədə status-kvonu xeyrimizə dəyişdi, bəs diplomatiyamız danışıqlarda status-kvonu dəyişə, silahlı qüvvələrimiz kimi, "diplomatik əzələ" göstərə bildimi?

Hələ ki, cəmiyyət gözləndirir. Hələ vaxt var, şans itirilməyib. Aprel uğurunu diplo-

matik uğura transfer etmək isə ilk növbədə ona görə vacibdir ki, Azərbaycan xalqı yenidən ruh düşkünlüyünə, bədbinliyə düşməsin, ümitsizliyə qapılmasın, böyük və həlledici savaşa onun qələbəyə inamı sarsılmasın, ordumuzun qələbə əzmi öləməsin. Nəhayət, aprel zəfərimiz sıfırlanmasın,

gördü, amma onu qısa zamanda siyasi qələbəyə çevirmək var. Bu isə yenə də çevik diplomatiyanın işidir. Xüsusən də aprel olaylarından sonra şərtlər və şərait dikte edir ki, Azərbaycan diplomatik özünü müdafiə mövqeyindən çıxısın və həmişə diplomatik hücum taktikası izləsin.

Ancaq nəse baş verib axı. Azərbaycan əsgəri işğalçıya yaxşıca qulaqburması ilə birgə xəbərdarlıq mesajı verib. Özü də təkce ona yox, elə həvadarlarına da. Ürəkli olaq və danışıqlar masası arxasında ordumuzun nəfəsini hiss edək...

□ **Zahid SƏFƏROĞLU**

Ermənistanda qızıl qalmaqalı

"On tonlarla Qarabağ qızılı hara aparılıb və harada yoxa çıxıb?"

Hələ 2009-cu ildə Aleksey Baliev adlı müəllif "Stoletie" elektron nəşrində dərc edilmiş yazısında Dağlıq Qarabağ münafiqəsinin bu ərazinin təbii ehtiyatları və tranzit üstünlükləri ilə bağlı olduğunu diqqət çəkmişdi. Maraqlıdır ki, həmin yazıda Azərbaycan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə istinadən A.Baliev Dağlıq Qarabağda və işğal olunmuş digər ərazilərdə 30 erməni qızılçıxarma şirkətinin fəaliyyət göstərdiyinə diqqəti cəlb edirdi. Yenə onun məlumatına görə 2001-2008-ci ildə təkce bir şirkət 16 ton, 2008-ci ildə isə 4 ton qızıl çıxarmışdı. Yazıda qeyd edilirdi ki, Dağlıq Qarabağda aşkar edilmiş və əksəriyyəti də sənaye əhəmiyyətinə malik 155 təbii ehtiyat mənbələri, o cümlədən 5 qızıl mədəni, 6 civə, 2 mis, 1 qalay, 1 sink, 14 təbii əlvan daş, 9 gips, 4 mərmər-tuf, 10 mineral su, 7 müalicə - palçıq qaynağı və s vardır. Dağlıq Qarabağda neft ehtiyatlarının da kəşf edilməsi ehtimalının Ermənistandan xeyli yüksək olduğundan bəhs edilirdi.

Tranzit imkanlarına gəldikdə isə Dağlıq Qarabağ ərazisinin Türkiyə və İranla tranzit əlaqələri baxımından, habelə beynəlxalq neft-qaz kəmərlərinin keçməsi baxımından da ən əlverişli məntəqə olduğu qəbul edilir. Təhqiqata cəlb edilən maraqlı faktlardan biri hələ keçən əsrin 60-70-ci illərində Dağlıq Qarabağdan keçməklə Bakı-Ermənistan-Naxçıvan neft kəmərinin layihəsinin xatırladılmasıdır. 2016-cı ilin martında yuxarıda adı çəkilən A.Baliev "Qarabağ əhalisi qızıl üstündə gəzir" başlıqlı başqa bir yazısında hələ 60-70-ci illərdə belə planların olmasını qeyd edərək, lakin Ermənistan rəhbərliyinin hələ o vaxt bu planların vaxtı çatmadığına SSRİ rəhbərliyini inandırma bildiyini yazır-

dı. Baliev qeyd edir ki, bu siyasi səbəblərlə bağlı olub.

Hələ SSRİ dövrü mənbələrinə görə hazırda işğal altında olan ərazilərin yalnız bir hissəsində (Kəlbəcər və Laçın rayonları ərazisində) 1250 ton qızıl, 4550 ton gümüş, 1,84 milyon ton mis, 660000 ton qurğuşun və digər metal ehtiyatları var.

Bu məlumatlarda diqqət cəlb edən məqamlardan biri Kəlbəcər və Laçında 1250 ton qızıl ehtiyatlarının olması və hazırda burda hər il tonlarla belə qızılın hasil edilməsidir. İstər-istəməz Qarabağa dair təklif edilən sülh layihələrində məhz Kəlbəcərin və Laçının qaytarılmasının sonrakı mərhələlərə saxlanması bu amillə bağlılığı varmı sualı meydana çıxır.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Laçına münasibətdə bu məsələ Qarabağ ermənilərinin Ermənistanla birbaşa əlaqəyə malik olması zərurəti ilə əsaslandırılırsa, Kəlbəcərin azad olunmasının nə üçün, həm də bütünlüklə sonraya saxlanması izahı ümumiyyətlə yoxdur. (Qeyd edək ki, layihələrdə Laçının 13 kəndi istisna olunmaqla digər hissələrinin qaytarılması nəzərdə tutulur.)

Sonradan bu mövzunu davam etdirən təhqiqat apararaq erməni və rus təhqiqatçı-

ları fransız mənbələrinə əsaslanaraq Dağlıq Qarabağa gətirilən qızıl hasilatı avadanlığının bütünlüklə Rusiya və Fransa mənşəli olmasına, fəaliyyət göstərən şirkətlərin də həmin ölkələrə məxsusluğuna diqqəti cəlb edirlər. Konkret müəssisələrin - məsələn "GeologixGroup" - və digər müəssisələrin və sahibkarların adları çəkilir və bunun həmin ölkələrin rəsmi dairələrinin xəbəri olmadan edildiyini qeyri-mümkün olduğunu vurğulayırlar. Bəzi müəlliflər

(məsələn, Vagram Ağacanyan) bir sıra Moskva məmurlarının kabinetlərində 0,5 kq - lıq Qarabağ qızıl külçələrinin dekor kimi qoyulmasından bəhs edirlər.

Doğrudur, təhqiqatlarda bütün bu işlərin arxasında dövlətlərdən daha qüdrətli hökumətlərdə, transmilli bir orqanın da dayandığı barədə işarələr vardır. Lakin bu məchul qurumun adını çəkməkdən ehtiyat edildiyi hiss olunur.

2016-cı ilin aprel döyüşlərindən sonra Ermənistanda

meydana çıxan hərbi-siyasi böhran kontekstində Qarabağ qızılı mövzusu yenidən aktuallaşdırıldı.

Erməni KİV-ləri aprel döyüşləri başlayan kimi qondarma "DQR"-in baş naziri Araik Arutunyanın başçılığı ilə hərbi təyinatlı xüsusi bank hesabı açılmasına diqqət çəkdi. Məsələn, "Plyus 3-cü qüvvə" qəzeti yazırdı ki, "bu hesabın şübhəli şəkildə operativ, elə aprelin 2-i günü elan edilməsinin özü bezi düşüncələrə yol açır. Birincisi, cəbhədə ilk atəş açılan kimi həm hesabın açılması, həm də dərhal maliyyə daxil olmaları barədə məlumatların verilməsinə başlanmasından belə bir nəticə çıxarıldı ki, döyüşlər barədə DQR rəhbərliyi əvvəlcədən bildirdi. Bununla işarə edilir ki, bu o halda mümkün ola bilərdi ki, erməni tərəfi özü bu əməliyyatı planlaşdırıb və məqsəd də varlı erməni diasporundan pul qopartmaq olub. Lakin plan baş tutmayıb. Cəmi 10 milyon dollar yığılıb. Erməni şərhçiləri bunu erməni diasporu, Ermənistan və Dağlıq Qarabağ ermənilərinin hakim rejimə və bu tipli dövlətçiliyə etibarının və etimadının, ümumiyyətlə DQR avantürasının gələcəyinə inamının itməsi kimi dəyərləndiriblər və Ermənistan Respublikası və qondarma DQR rəhbərliyinə rəsmi sorğularla müraciət ediblər:

Hesab edirik ki, Dağlıq Qarabağın və onun təbii sərvətlərinin həqiqi sahibi olan Azərbaycan xalqının işğalçı, quldur və oğurlara bu sualı verib cavabı da, sərvətlərimizi də alaçağı bir gün mütləq olacaqdır. Olmalıdır da.

□ **Vaqif HÜSEYN**

Manata bağlı vəziyyət yenə kritikdir. Əksər ekspertlər bildirirlər ki, manatın ilin sonunadək indiki səviyyədə saxlamaq qətiyyən mümkün olmayacaq. Əksinə, manat yenidən və kəskin şəkildə ucuzlaşma ehtimallarını saxlayır. Ekspertlərin fikrincə, milli valyutanın dəyər itirməsini önləmək üçün bəzi addımlar atıla bilər. Ancaq bu mexanizmlərin olmaması devalvasiya narahatlığını bir qədər də artırır.

Ekspert Əkrəm Həsənov məsələ ilə bağlı müsahibəsində açıqlamasında bildirib ki, ümumən ən yaxşı halda, manatın indiki məzənnəsinin ilin sonuna kimi saxlanması mümkün olmayacaq: "Yeni indiki məzənnə 1,55-dir, ən yaxşı halda, 170-ə kimi gedib çıxacaq. Mərkəzi Bank və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası normal addımlar atarsa, manat nisbətən az dəyər itirə bilər. Ola bilər ki, vəziyyət bundan da pis olsun, dollar iki manatı da vurub keçsin. Bu ehtimal da var və böyükdür. Əgər tədbirlər görülməyə, belə də olacaq. Manatla bağlı proqnozu altı aylıq verirdim, üç ay ərzində ola bilər ki, məzənnəni zorla saxlasınlar. Altı ay ərzində isə saxlamaq mümkün olmayacaq. Birincisi, Amerikanın Federal Ehtiyat Sistemi dollar kreditləri üzrə faiz dərəcəsinə bu il mütləq artırıla bilər. Bu, dolların dünyada bahalaşmasına gətirəcək. Digər tərəfdən də ilin sonuna neftin qiymətinin yenidən azalması ehtimalı çoxdur. Çünki həm Səudiyyə Ərəbistanı, İran, hətta Amerikanın özü də neft hasilatını artırır. Bizdə isə əksinə, neft hasilatı azalır. Dollar gəlirlərimizin həcmi də azalacaq, dollar azalacaq. Manatın ucuzlaşacağına əsas səbəblərdən biri budur ki, Azərbaycan iqtisadiyyatında ciddi milli valyuta kütləsi azdır. Mərkəzi Bank

get-gedə onu artırır, banklara kreditlər vermək yolu ilə bunu artırır. Bu proses mütləq davam edəcək. Kreditlərin verilməsi zamanı isə onların bir hissəsi dolların alışına gedəcək. Bu halda Mərkəzi Bank və Palata addımlar atırsa, devalvasiya çox kəskin olmasın. Onlar Mərkəzi Bank tərəfindən banklara verilən kreditlərin təyinatı üzrə xərclənməsinə tam nəzarət etməlidirlər. Banklar manat kreditlərini dollar alışına üçün almırlar. Alırlar ki, kredit versinlər, biznesə, ölkə iqtisadiyyatının inkişafına kredit ayırırlar. Amma çox zaman reallıqda belə olur. Kreditlərdən təyinatı üzrə istifadə etmirlər. Mərkəzi Bank və Palata buna nəzarəti gücləndirməlidir. Hazırda belə nəzarət sistemimiz yoxdur. Bu, olsa, edə bilsələr, devalvasiya elə də güclü olmaya bilər".

Ekspert Qubad İbadoğlu isə nüfuzlu "Bloomberg" agentliyinin növbəti dəfə Azərbaycan manatına həsr olunmuş yazısından danışır: "Yazıda iddia olunur ki, neft ucuzlaşandan sonra Azərbaycan iqtisadiyyatı dollara olan tələbatı ödəyə bilmir. Vəziyyət getdikcə pisləşməkdədir. Son 11 ildə ilk dəfə 2015-ci ildə cari əməliyyatlar balansında kəsir yaranan tədiyyə balansını, son 13 ildə ilk dəfə bu ilin mart ayından başlayaraq 3 ay dalba-

Manata psixoloji təzyiqlər artacaq

Ekspertlər xəbərdarlıq edir; milli valyutayı ilin sonunadək indiki səviyyədə saxlamaq qətiyyən mümkün olmayacaq

dal xarici ticarət dövriyyəsinə də müşahidə olunan mənfisaldomanatı olan təzyiqlər daha da artırır. Proqnoz məlumatlarına görə, bu il ərzində xam neft ixracatından qiymət səviyyəsindən asılı olaraq 6-7 milyard dollar, qeyri-neft məhsullarının xaricə satışından isə 1 milyard dollar yaxın valyuta əldə olunacaq. Bu isə o deməkdir ki, bu il ərzində əldə edilən valyuta hətta gözlənilən rəsmi idxalla görə tələb olunan valyuta xərclərini belə qarsalamayacaq - baxmayaraq ki, güzgü statistikası metodologiyası aparılan hesablamalar göstərir ki, faktiki idxal rəsmi idxaldan ən azı 30 faiz çoxdur.

Bununla yanaşı, 2016-cı il büdcəsindən beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi üçün 280 milyon manat, xarici dövlətlərə verilən kreditlər üzrə 106,6 milyon manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulub - baxmayaraq ki, Azərbaycan Monteneqro hökumətinə xarici dövlətlərə verilən kreditlər üzrə məbləği ən azı 2 dəfədən çox üstələyən məbləğdə - 175 milyon avro kredit verilməsinə dair qərar verib və bu heç də sonuncu deyil. Belə ki, bu ilin birinci rübünə açıqlanan tədiyyə balansında xalis maliyyə aktivləri 3 milyard dollar ötürüb ki, onun da 771 milyon

dollarını xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar, 2,28 milyard dollarını portfel və digər investisiyalar təşkil edib. Bundan əlavə, ARDNŞ-in 2015-ci il hesabatında göstərilir ki, bu şirkətin cəmi öhdəlikləri 11,9 milyon manata çatıb, o sradan qısa müddətli öhdəlikləri isə 3 milyard manatı ötürüb ki, onun 90 faizindən çoxu xarici valyutadadır. Eyni zamanda 1 iyun 2016-cı il tarixə kommersiya banklarının xarici öhdəlikləri 6,7 milyard manat, depozitlər üzrə valyuta ilə olan daxili öhdəlikləri isə 18,7 milyard manat təşkil edir. Əlavə olaraq "Azərenerji" ASC-nin, "Azərbaycan Hava Yolları" aviakompaniyasının, "Azərsu" ASC-nin də xarici öhdəlikləri milyardlarla ölçülür".

Ekspertin sözlərinə görə, ölkənin valyuta bazarında xarici valyuta təklifi tələbdən geri qalır: "Göründüyü kimi, Azərbaycanın valyuta bazarında xarici valyuta təklifi tələbdən dəfələrlə geri qalır. Bu vəziyyətdə də manatın dollara qarşı məzənnəsinə olan təzyiqlər davam edəcək və bu halda manat artan təzyiqlərə

Azərbaycan Mərkəzi Bankının iyunun 1-ə olan 4,284 milyard dollarlıq rəsmi beynəlxalq ehtiyatları bitənədək tab gətirə bilər. İyun ayından başlayan və getdikcə artan təzyiqlər bu tempə ilə ərzində "ehtiyatları" eridə bilər. Ona görə də "Bloomberg" agentliyinin narahatlıqlarla dolu olan yazısı diqqətdə saxlanılmalıdır və məzənnə siyasəti elə tənzimlənməlidir ki, bu nə xarici borc öhdəliklərinin sürətlə artmasını, nə də strateji valyuta ehtiyatlarının kəskin azalmasını şərtləndirməsin. Bu da həqiqətən Mərkəzi Bankın qısamüddətli dövrdə məzənnə siyasətindən, uzunmüddətli dövrdə isə qeyri-neft ixracatından asılı olacaq".

Q.İbadoğlu FES-in toplantısına da diqqət çəkib: "Bu ayın 26-27-də Federal Açıq Bazar üzrə Komitə yenidən toplanaraq ABŞ iqtisadiyyatının vəziyyətini müzakirə edəcək. Bu dəfə uçot dərəcəsinin yüksəldilməsi ehtimalı yüksəkdir. Bu isə manatı həm xarici və həm də daxili psixoloji təzyiqlərə artırma bilər".

□ RÖYA RƏFİYEVA

"Cəmiyyətimiz bahalı ehsan süfrələri, qəbir pulu, molla pulu altında əzilir"

"Dövlət Komitəsi hüquq-mühafizə orqanı deyil, onun cəzalandırma, məcburetmə kimi səlahiyyətləri yoxdur və bu məsələ ilə bağlı irəli sürdüyü fikirlər yalnız tövsiyə xarakteri daşıyır".

APA-nın Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin saytına istinadən verdiyi məlumatlara görə, bunu komitənin Təhlil və proqnozlaşdırma şöbəsinin müdiri Elnarə Kərimova ölkədə yas mərasimlərinin keçirilməsi ilə bağlı bildirib.

O qeyd edib ki, komitənin bu barədə tövsiyələri ölkənin bəzi rayon və bölgələrində az müddətdə müsbət nəticələrini versə də, vətəndaşlar hələ də vahid mövqə nümayiş etdirməyiblər: "Cəmiyyətimiz köhnəlmiş "camaat nə deyər?" düşüncəsinin təsirinə düşməyərək bahalı ehsan süfrələri, qəbir pulu, molla pulu - baxmayaraq ki,

QMI qeydiyyatdan keçmiş din xadiminin hər hansı məbləğ qarşılığında yaslarda iştirakını qadağan edib - altında "əzilir". İnsanlarımız dünyabəsinin müdiri Elnarə Kərimovaya ölkədə yas mərasimlərinin keçirilməsi ilə bağlı bildirib. O qeyd edib ki, komitənin bu barədə tövsiyələri ölkənin bəzi rayon və bölgələrində az müddətdə müsbət nəticələrini versə də, vətəndaşlar hələ də vahid mövqə nümayiş etdirməyiblər: "Cəmiyyətimiz köhnəlmiş "camaat nə deyər?" düşüncəsinin təsirinə düşməyərək bahalı ehsan süfrələri, qəbir pulu, molla pulu - baxmayaraq ki,

lər" in İslam dininə heç bir aidiyyəti yoxdur, 3, 7, 40 və bu kimi mərasimlər barədə dinimizdə heç nə bildirilmir". **Komitə rəsmisi bildirib ki, insanların yas mərasimlərində təmtəraq və israfdan çəkinməsi üçün ictimai qınağın formalaşması mühüm amildir:**

"Yas məclislərinin sadə şəkildə keçirilməsinin vacibliyi, israfçılığa yol verilməməsi mövzusunda cəmiyyətin maariflənməsində din xadimlərinin, məclisləri aparan axund və imamların da üzərinə mühüm vəzifə düşür".

"Parabank"dan prokurorluğa şikayət edildi

Ölmüş adamın adına kredit verən bank indi də mərhumun ailəsini təhdid edir

"Parabank"ın Nərimanov rayon filialında Bakı sakini, 19 avqust 2014-cü ildə vəfat etmiş Vaqif İskəndər oğlu İbrahimovun adına 14 sentyabr 2015-ci

il tarixli 035/15/PBN nömrəli kredit müqaviləsi imzalanması haqda yazı dərc etmişdik. "Parabank" 1 il əvvəl rəhmətə getmiş şəxsə krediti necə verir?" sorluşuqları yazıda mərhum V.İbrahimovun həyat yoldaşı Xəyalə İbrahimovanın vəkili Əziz Qənbərov bildirmişdi ki, məsələ ilə bağlı prokurorluğa müraciət hazırlayırlar. Artıq iş üzrə Nərimanov rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır. Faktı Xəyalə İbrahimovanın vəkili Əziz Qənbərov təsdiq edib. Vəkil qeyd edib ki, hüquqlarını müdafiə etdiyi Xəyalə İbrahimova prokurorluq orqanına müraciət etdikdən sonra bankdan müvəkkilinə təhdid dolu zənglər daxil olub. Zəng edən şəxs X.İbrahimovaya şikayətinin heç bir nəticə verməyəcəyini, bu şikayətlərin özünə daha ciddi problem olacağını bildirib. Vəkil Əziz Qənbərov artıq təhdidin real olacağını nəzərə alaraq yaxın günlərdə bununla bağlı ölkə rəhbərliyinə və hüquq mühafizə orqanlarının yüksək rəhbərliklərinə müraciət olunacağını bildirdi.

Qeyd edək ki, "Parabank"dan 1 il əvvəl rəhmətə getmiş şəxsin adına kredit verilməsini texniki səhv kimi təqdim edirlər.

□ E.HÜSEYNOV

Aprel döyüşlərindən sonra Dağlıq Qarabağla bağlı status-kvonun saxlanmasının mümkünsüzlüyü bir-mənalı olaraq qəbul edilib. Sözsüz ki, beynəlxalq təşkilatların və aparıcı dünya dövlətlərinin Qarabağ məsələsinin tənzimlənməsi istiqamətində hərəkətə keçməsi məhz ciddi itkilərə səbəb olan son döyüşlərin məntiqi nəticəsidir.

Uzun illərdir "ölü qurum"ə çevrilən ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri son aylarda fəallığı nəzərəcarpan dərəcədə artırıblar. İyulun 12-də Vyana-da ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvlərinin iştirakı ilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair növbəti müzakirə aparılacaq. Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri Ceyms Uorlik özünün "Twitter" səhifəsində bu barədə yazıb. (APA) Diplomat qeyd edib ki, Minsk Qrupunun üzvləri Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşünün nəticələri və gələcək addımlar barədə müzakirələr aparacaq. Artıq vəziyyətin kritikliyini "turist" statusu almış həmsədrlər də anlayır və ona görə də davamlı şəkildə Qarabağ müzakirələri aparmaqla, görüşlərin baş tutmasına nail olmaqla ikinci fəlakətli hərbi toqquşmaların qarşısını almağa çalışırlar.

Elə Minsk Qrupunun həmsədr dövlətlərinin başçıları da heç vaxt olmadığı şəkildə Qarabağ məsələsinə diqqət ayırmağa başlayıblar. Ötən həftə ABŞ prezidenti Barak Obama və Rusiya prezidenti Vladimir Putin Qarabağ münaqişəsinə müzakirə etdilər. Məhz bundan sonra Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrov Azərbaycana səfərini planlaşdırmağa qərar verib və güman ki, bu səfərdə Qarabağ tənzimlənməsi ilə bağlı detallar da müzakirə olunacaq.

Rəsmi Bakının mövqeyi isə dəyişməzdir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2016-cı ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında deyib ki, münaqişə beynəlxalq hüquq prinsipləri və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır: "Son 3-4 ay ərzində tarixdə danışılarda görünməmiş fəallıq hiss edilib. Ermənistan danışıqların keçirilməsi üçün şərt irəli sürmüşdü. Bununla onlar özlərini güclü vəziyyətə qoymuşdular. Danışıqlar Azərbaycanla bərabər Ermənistan da lazımdır. Aprel hadisələri göstərdi ki, Ermənistan tərribatçı əməllərini davam etdirərsə, vəziyyət dəyişə bilər. Həmsədrlər Ermənistanı təzyiqli göstərməlidir. Münaqişənin həllinin yeganə mümkün variantı mərhələli həlli variantıdır. Buna nail olmaq üçün həmsədr ölkələr və ATƏT Ermənistanı təzyiqli göstərməlidir. İlham Əliyev qeyd edib ki, aprel ayında Ermənistanın tərribatının qarşısı alınıb, 2 min hektar ərazi azad

edilib.

Xatırladaq ki, Azərbaycan prezidenti ötən həftə reallaşan NATO-nun Varşava Sammitində də erməni işğalına diqqət çəkmişdi. "Status-kvonun dəyişdirilməsi Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi deməkdir", - deyə ölkə başçısı Qarabağ məsələsinin həll yollarını göstərmişdi.

Əslində NATO-nun yekun sənədində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsi çox mühüm hadisədir və işğalçı Ermənistan faktiki olaraq dalana dirənmiş vəziyyətdədir. Lakin bu da var ki, Ermənistan-da Qarabağ məsələsində güzəştə gedilməsini mümkünsüz sayan kifayət qədər qüvvələr var. Hakimiyyətin çoxgediqli oyunları da daha çox vaxtın uzadılmasına xidmət edir. Ancaq qeyd etdiyimiz kimi, beynəlxalq aləm proseslərin danışıqlar masasından hərbi müstəvisinə keçməməsi üçün ən müxtəlif cəhdlərdə bulunurlar.

ABŞ dövlət katibi Con Keri Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri İlham Əliyev və Serj Sarkisyanla Varşavadakı görüşündən sonra amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik özünün "Twitter" səhifəsində maraqlı qeydlərini bölüşmüşdü. Onun sözlərinə görə, baş tutan görüşlərdə tərəflər müharibə yolunu qəbul etmədiklərini vurğulayıb. Düzdür, Azərbaycan istənilən yolla torpaqlarını azad etməyə qadir olduğunu defələrlə vurğulayıb. Vaxtilə bu bəyanatlar nəinki beynəlxalq qurumlar, hətta işğalçı ölkə tərəfindən ciddi qəbul olunmurdu-sa, apreldəki döyüşün arxa planı haribə zamanı ordumuzun düşməne vurduğu zərbə rəsmi Bakının bəyanatlarına münasibəti dəyişdi. Lakin Sankt-Peterburq görüşündən sonra Azərbaycan hakimiyyətinin müharibə ritorikasını arxa plana keçirdiyi, daha çox sülh yolu ilə həllə üstünlük verdiyi də nəzərə carpan detallardandır.

Bəzi müşahidələr isə onu deyir ki, Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı bir neçə il öncə tətbiq olunan "xalq diplomatiyası" yenidən geri qayıdır. Qeyd edək ki, "xalq diplomatiyası" dövlətin xarici siyasətinin formalaşmasında və həyata keçirilməsində ictimaiyyət nümayəndələrinin və vətəndaş cəmiyyətinin ayrı-ayrı subyektlərinin iştirakını nəzərdə tutur. Bu mənada on illərdən müharibə şəraitində olan Ermənistan və Azərbaycan arasında gərginliyin aradan qaldırılmasında bu təmas-

"Xalq diplomatiyası" qayıdır?

Elxan Şahinoğlu

ların mühüm rol oynaya biləcəyi vurğulanır.

Sözsüz ki, Azərbaycan tərəfi təmsil edənlər qarşı tərəfi inandırmalıdır ki, işğala son qoyulması nəinki dövlətlər və xalqlar arasında münasibətlərin normallaşmasına, həm də bölgənin fəlakətlərdən xilasına, üstəlik, ağır durumda olan Ermənistan və Qarabağ ermənilərinin həyat şəraitinin yaxşılaşmasına gətirib çıxara bilər. Ən mühümü budur ki, erməniləri özge torpaqlarında ölmək qorxusundan birdəfəlik xilas olar, normal həyat yaşayalarlar. Azərbaycan təmsilçiləri Qarabağ ermənilərinin Azərbaycan vətəndaşı olaraq bütün hüquqlara malik olacağına, təhlükəsiz yaşayış imkanları əldə edəcəyinə də qarşı tərəfi inandırma bilər.

Düzdür, vaxtilə ziyalıların Qarabağa və Ermənistanı səfərləri vəziyyəti yaxşılaşdırmağa doğru deyşmədi. Ermənistanda və Qarabağdakı müharibə tərəfdarları, canilər, terrorçu qrupların üzvləri heç cür anlaşmanın əldə olunmasını istəmirlər. Bu sırada Qarabağın sərvətlərini daşıyan qüvvələr də aktiv rol oynamır. Eyni zamanda Qarabağ hadisələri ilə hakimiyyətə sahiblənmiş Serj Sarkisyan və onun dəstəsinin də öz maraqları var. Ancaq artıq əksəriyyət anlayır ki, bu prosesin sonu sülhlə bitməlidir və xalqların sülhə hazırlanması labüddür.

Hər halda ATƏT PA-nın Tiflis toplantısı çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistanın deputatların bir araya gətirilməsi ideyası əbəs deyildi. Ümumi razılıq var ki, növbəti belə bir görüş neytral ölkədə keçirilsin və münaqişənin həlli ilə bağlı müzakirələr aparılsın.

"Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması" İctimai Birliyinin sədri, Şuşa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Bayram Səfərov bir müddət öncə ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Almaniyanın xarici işlər naziri Frank-Valter Ştaynmayerlə görüşü zamanı da erməni icması ilə görüşə hazır olduğunu bildirmişdi. ATƏT rəhbərliyinin isə bu görüşün baş tutması istiqamətində səy göstərəcəyi barədə xəbərlər var. Görünən budur ki, Qarabağ məsələsinin həlli ilə bağlı yenidən "xalq diplomatiyası"na qayıdır. Mümkündür ki, bir azdan Qarabağa yeni "sülhməramlı" qruplar gətirilsin, yaxud qarşı tərəfdən səfərlər təşkil olunsun. Bu proses nə vəd edir? Müharibə geridə qaldımı, yoxsa bu, öləri prosesdir? Ümumiyyətlə, xalq diplomatiyası Qarabağ probleminin həlli üçün nə vəd edir?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu bu suallarla əlaqədar "Yeni Müsavat"a dedi ki, "xalq diplomatiyası"nda pis heç

Aprel savaşından sonra növbəti müharibənin dəhşətlərə gətirib çıxaracağını anlayan güc mərkəzləri yeni mexanizmləri işə salıb; **politoloq:** "Erməni cəmiyyəti anlamalıdır ki..."

nə görmür: "Əksinə, Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti erməni cəmiyyətini inandırmalıdır ki, əgər Ermənistan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonları boşatmasa, bölgədə müharibə riski azalmayacaq. Bu işə hər iki xalqın maraqlarına cavab vermir, çünki itkilər artacaq və sülh yaratmaq daha çətin olacaq. Erməni cəmiyyəti içərisində sülhdən əldə olunacaq dividendlərin hər iki millətin və dövlətin xeyrinə olacağı təbliğati aparılmalıdır. Məsələn, deyilməlidir ki, Ermənistan işğalçılığa son qoyub Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyarsa, Ermənistanın Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normallaşma prosesinə daxil olacaq, sərhədlər açılacaq, ticarət başlayacaq, nəqliyyat layihələrində Ermənistan da iştirak edəcək, gəlir əldə edəcək və s".

Siyasi analitik deyir ki, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı və erməni icmalarının dialoqa başlamaları da bizim xeyrimizdir: "Ermənistan hakimiyyəti illərdir Dağlıq Qarabağın separatçı rejimini bizə tərəf kimi sırımağa çalışır. Guya münaqişə Azərbaycanla Dağlıq Qarabağdakı separatçılar arasında gedir. Halbuki, Dağlıq Qarabağ birbaşa Ermənistan hakimiyyətinin və ordusunun nəzarəti altındadır. Belə olan halda biz ancaq işğalçı ilə danışıqlar apara bilərik. Ona görə də işğal davam etdiyi dövrdə Azərbaycan hakimiyyəti orqanlarının Dağlıq Qarabağdakı yerli separatçılarla dialoqa başlaması mümkün deyil. Buna baxmayaraq, Dağlıq Qarabağın erməni təmsilçiləri ilə qeyri-rəsmi təmaslara başlanılması, konfrans və seminarların keçirilməsi mümkündür və həm də lazımdır. Əgər biz onları Azərbaycan vətəndaşı sayırıqsa, təmasdan yayınmamalı, dialoqa can atmalıyıq. Yox, əgər onlar dialoqdan

çəkinəcəklərsə, bütün dünya görəcək ki, müzakirələrə hansı tərəf hazır deyil".

E.Şahinoğlu da təsdiqlədi ki, Almaniya ATƏT sədri kimi Dağlıq Qarabağın hər iki icmasının dialoqunu yarada biləcəyini açıqlayıb və bundan istifadə etmək lazımdır. Politoloq ümumiyyətlə, müharibə ehtimalının gündəmdən çıxdığını düşünür: "Doğrudur, son zamanlar müharibə ritorikası nisbətən zəifləyib. Böyük dövlətlər iyul və avqust aylarından ehtiyatlandıqları üçün tərəflər arasında danışıqlar prosesini intensivləşdiriblər, səfərlərin və görüşlərin sayı çoxalıb. Ancaq bu səfər və görüşlər hələ ki, münaqişənin həllindən çox atəşkəs qorunmasına yönəlib. Böyük dövlətlər, o cümlədən Rusiya əlində gələni edir ki, müharibə yenidən alovlanmasın, aprel döyüşləri təkrarlanmasın. Çünki heqiqətdən yaxın illərin təcrübəsi göstərir ki, iyul və avqust adətən atəşkəsin intensiv pozulduğu aylardır. Əlbəttə, bu prosesi bir neçə ay uzatmaq olar. Ancaq əgər danışıqlarda irəliləyiş olmazsa, atəşkəsin intensiv pozulması ehtimalı artacaq. Çünki Azərbaycan hakimiyyəti, cəmiyyəti və ordusu böyük dövlətlərin Ermənistanı təsir edib Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılmasını gözləyir, atəşkəsin əbədiyyətə qədər qorunmasını yox. Əgər böyük dövlətlər, birinci amili kənara qoyub, ancaq atəşkəsdən ikielli yapışacaqlarsa, hərbi toqquşmalar qaçılmazdır. Azərbaycan hərbiçiləri ona görə aprel ayında qanlı döyüşlərdə canlarından keçdilər ki, işğala son qoyulsun. Əgər işğala yaxın illərdə yenə son qoyulmazsa, hərbi əməliyyatların yalnız bir neçə yüksəkliyini ələ keçirilməsi üçün həyata keçirildiyini cəmiyyətə izah etmək çətin olacaq".

Təhsil naziri Mikayıl Cabbarovla Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə arasında gərginlik yaşanıb. Buna səbəb isə dərsliklərdir. Belə ki, respublikanın ümumtəhsil məktəblərində istifadədə olan, yeni təhsil proqramı (kurikulum) əsasında hazırlanmış 4-cü sinif dərslik komplektlərinə dair Dövlət İmtahan Mərkəzi yekun rəy göndərmişdir. Nazirlik isə onların iradlarının çoxunu nəinki qəbul edib, hətta bəzilərini lağa qoyub, digərlərini isə aşağılayıcı formada cavablandıraraq, bir başqasına isə elə iradla da cavab verilib. Ümumilikdə Azərbaycan dili dərsliyi üzrə cəmi 72 tənqidi xarakterli qeyddən 9-u qəbul edilib. Qəbul edilən iradlar isə əsasən qrammatik yönümlü olub. 4-cü sinif Riyaziyyat fənni üzrə Dövlət İmtahan Mərkəzinin daxil olmuş yekun rəyde iradlar demək olar ki, qəbul edilməyib.

Ümumiyyətlə dərsliklərlə bağlı problemlər hər il meydana çıxır və ciddi müzakirə mövzusu olur. Bu problem illərdir müzakirə olunsa da, bu problemin həlli istiqamətində hər hansısa addım atılmır.

“XXI əsr” Təhsil Mərkəzinin rəhbəri, təhsil eksperti Etibar Əliyev dərsliklərin yazılmasında və çapında hələ də qüsurların qaldığını bildirdi: “Müshahidələrimiz göstərir ki, “normal dərslik” yazmaq təcrübəsi bizdə hələ formalaşmayıb. Dərsliklərdə məzmun, üslub, redaktə və korrektə xarakterli səhvlər olmamalıdır. Bilirik ki, dərsliklərin monitorinqinin həyata keçirilməsi səlahiyyəti ölkə başçısının sərəncamı ilə Dövlət İmtahan Mərkəzinə hə-

valə edilib. Dövlət İmtahan Mərkəzinin nizamnaməsində bu, açıq şəkildə göstərilir. Ancaq Dövlət İmtahan Mərkəzi dərsliklər çapdan çıxdıqdan sonra monitorinq aparmamalıdır. Çox vaxt DİM-in apardığı monitorinqin nəticələri çap

DİM-in apardığı monitorinqin nəticələri dərsliklərin çapından əvvəl müzakirə olunub nəzərə alınmalı idi. Ola bilsin ki, o monitorinq qrupunun da nöqsanları olsun. Ancaq bu nöqsanlar mütəxəssislər tərəfindən təhlil olunmalıdır. Əsas məqsəd nor-

tiv dərsliklər demək olar ki, yoxdur. Dövlət İmtahan Mərkəzinin monitorinqi vakkumda qalmamalıdır. Monitorinq materialları iki qurum tərəfindən analiz olunub keyfiyyətli dərsliyin yazılmasına fokuslanmalıdır. Hesab edirəm ki, bu gün

Dərslik özü də pedaqoji elm sahəsində ayrıca bir məzmunla malik olan bir sahədir və bunun da öz mütəxəssisləri var. Yeni dərsliyin tərtibi və metodik imkanları üzrə mütəxəssislər var ki, dərsliklər haqqında ən dəyərli sözü o adamlar deyir. Çünki o adamlar mütəxəssislər və onu bilirlər. Digər fikirlər, tutaq ki, DİM-in fikri, valideyn fikri, mətbuatdan kiminsə fikri sadəcə olaraq ictimai mövqeli fikirlərdir. Çünki DİM-in məktəblə mərəmi imtahanları qəbul

raq tender də olan nəşriyyat hazırlayıb, müəllifi də özü seçib. Ona görə də bunu nəşriyyata ünvanlamaq lazımdır. Təhsil Nazirliyinə yox. Tutaq ki, riyaziyyat dərsliyinin müəllifi nəşriyyatın direktorudur. Bu iradları ona ünvanlamaq lazımdır ki, ay müəllif sən bir saat dərs deməmişən, sən pedaqoji prosesdən, təhsil elmindən xəbərin yoxdur, hansı cəsarətlə dərslik yazırsan və bu illərlə də bu müzakirə, tənqid mövzusu. Tənqid olunması kimlərdir onu düzgün tapmaq lazımdır. Burada tənqid olunması müəlliflər, o dərslikləri nəşr edən nəşriyyatlar və redaktorlardır. Redaktorların, müəlliflərin adlarını bəzən o adamların xəbəri olmadan elə belə yazırlar. Çünki xəbəri olsa, axı onlara pul vermək lazımdır”.

Ə. Ağayev dolaşmış məsələlərin yalnız Təhsil Nazirliyi ilə bağlı olmadığını dedi: “Bu gün DİM-in irəli sürdüyü iddiaların xeyli əsaslar var. Dərsliklərimiz yenidən yazılmalıdır. Bunun yazan adamlar qrafika elmini, uşağın yaş xüsusiyyətini bilməli, metodik ustalığa malik olmalıdır. Dərslikləri yazan müəlliflər bir-biri ilə xəbərdar olmalıdır. Ədəbiyyat tarixlə, fizika, riyaziyyatla əlaqədə olmalıdır. DİM-nin ağıllı təklifləri çoxdur. Təhsil Nazirliyi də onun 20-ni qəbul edib neçəsini qəbul etmərsə, onu əsaslandırmalıdır. Bu, dövlət tələbi deyil. Bu, elmi-ictimai mövqeli tələbdir. Mən istəməzdim ki, bu iki qurum bir-biri ilə mübahisə etsin. Hər iki qurumun təhsil, elm, pedaqogika ilə bağlı məsələləri bilənlər cəmləşib ümumi razılığa gəlsin. Məsələnin qoyuluşunun özünə elmi əsaslarla yanaşmaq lazımdır. Təəssüf ki, elm sahəsi bir sıra vəzifə sahibləri tərəfindən nəzərə alınmır”.

□ Günel MANAFLI

Təhsilə cavabdeh qurumlar arasında gərginlik

Etibar Əliyev: “Normal dərslik” yazmaq təcrübəsi bizdə hələ formalaşmayıb”

Əjdər Ağayev: “Təhsil Nazirliyi dərslik hazırlayan qurum deyil”

Məleykə Abbaszadə

Mikayıl Cabbarov

olunmuş dərsliklərdən 2 il sonra çap olunan 45 faizdə də nəzərə alınmır. Mən bu qurumun son monitorinq materialına Təhsil Nazirliyinin cavabını da oxudum. Hesab edirəm ki, o cür cavab düzgün deyil və hiss olunur ki, Mikayıl Cabbarovun cavabı deyil. Hər halda Təhsil Nazirliyi cavabın kimə məxsus olduğunu adını çəkməli idi. Məncə proseslər əvvəlcədən düzgün qurulmayıb. Əslində

mal dərsliklərin ortaya qoyulmasıdır. Dərslik müəlliflərinin nəşriyyatlar tərəfindən seçilməsi düzgün deyil. Nəşriyyatlarda düzgün seçim etmək imkanına malik olan mütəxəssislərin sayı çox azdır. Xüsusilə təbiət fənləri sahəsində”.

E. Əliyev dərsliklərin yazılma prosesində hələ də monopoliyanı olduğunu dedi: “Yeni müəlliflərin ortaya çıxması prosesi çox ləng gedir. Alternat-

Dərslikləri Qiymətləndirmə Şurası vaxtilə buraxdığı səhvləri təkrar edir. Nazirliyin Tədris Resursları şöbəsi də öz işini normal şəkildə qurmalıdır. Bir çox məsələlərdə bu şöbənin sərəşətsizliyi ortaya çıxır. Əgər akademik dərslik yazsa bilmirsə, onun dərsliyində 100-dən çox səhv tutulursa, o, bu prosesdən geri çəkilməli və yerini daha təcrübəli şəxslərə verməlidir. Dərslik yazmaq işinin məsuliyyətini hamı başa düşməlidir”.

Təhsil Şurasının sədri Əjdər Ağayev dərslik probleminin bütün ictimaiyyətə aid olan bir məsələ olduğunu dedi: “Bu məsələ təhsil sahəsində çalışanlara, təhsil tədqiqatçılarına, valideynlərə, şagirdlərə, bir sözlə, hər kəsə aid olan bir məsələdir. Dərsliklərin keyfiyyəti haqqında, burada hansı mövzunun necə qoyulması ilə əlaqədar olan sözü isə mütəxəssislər deyər bilər.

etmək, şagirdlərin bilik, bacarıq və vərdişlərini üzə çıxarıb konkret standartlar və meyarlar üzrə qiymətləndirməkdən ibarətdir. Düşünürəm ki, qiymətləndirmədə şagirdlərin zəif cavabları və qeyri-kafi qiymətlərin çoxluğu bu adamları düşündürür ki, bəlkə bu dərsliklərdən irəli gəlib. Ona görə də dərsliklərə müraciət edirlər ki, görək onun vəziyyəti, səviyyəsi necədir. TQDK-nın bu sahədə zor etmək ixtiyarı yoxdur. O öz fikri və təkliflərini bildirib. İşin başında dayanan və onun sahə üzrə əsl mütəxəssisləri təhsil sistemidir. Burada konkret hökm vermək mümkün deyil. Dərslik hazırlayan sistemin özü normalaşdırılmalıdır. Təhsil Nazirliyi dərslik hazırlayan qurum deyil. Hələ bu barədə düşünülür. İndi Təhsil Nazirliyi sifariş verir, onu çap olunmuşdan qabaq ictimai müzakirəyə verir. Dərsliklər tender qaydalarına uyğun ola-

Paytaxtda yeni “söküntü” gözləntisi - beşmərtəbələr tarixə qovuşacaqmı

Ekspertlər “Xruşşovka”ların kütləvi şəkildə söküləcəyi ilə bağlı yayılan xəbərləri şərh ediblər; arzu var, proqram yox...

Paytaxtın müxtəlif rayonlarında sovet dövründə inşa edilmiş binaların sökülməsi yenidən gündəmə gəlib. “Xruşşovka” adlandırılan beşmərtəbəli yaşayış binalarının sökülməsi yönündə qərar qəbul edildiyi də bildirilir. Bu binaların neçə illərdir söküləcəyi barədə məlumatlar yayılsa da, real addım ortada yoxdur. Məlumatla görə, “Xruşşovka”lar sökülərək yerində çoxmərtəbəli müasir binalar ucaldılacaq. Panel beşmərtəbəli binaların kütləvi şəkildə söküləcəyi ilə bağlı yayılan xəbərləri ekspertlər musavat.com-a şərh ediblər.

Qeyd edək ki, son olaraq fəvqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov bir müddət əvvəl sahibkarlarla görüşündə bu məsələyə toxunub. O bildirdi ki, Bakının doqquz mikrorayonundakı 5, 7 və 9 mərtəbəli köhnə binaların sökülməsi, yerində yeni binaların tikilməsi üçün konsepsiya hazırlanıb. K. Heydərov bildirib ki, konsepsiya əsasən bu binaların sakinlərinin yeni binalara köçürülməsi, həmin binaların yerin-

də yenilərinin tikilməsi nəzərdə tutulur: “Yeni tikilən binalardakı əlavə sahələr hesabına tikinti şirkətləri xərclərini təmin edər, gəlir də götürə biləcəklər. Fəvqəladə Hallar Nazirliyi də bu sahədə tikinti şirkətlərinə dəstək verəcək”.

Ekspert Nüsrət İbrahimov məsələ ilə bağlı musavat.com-a bildirib ki, həmin binaların sökülməsi haqqında hazırda dövlət proqramı yoxdur: “Əslində “Xruşşovka”lardan daha əvvəl sökül-

məsi nəzərdə tutulan layihələr, evlər çoxdur. Köhnə Alətava, Keşlə, “Sovetski”, “Kubinka” adlanan ərazidə o qədər fiziki cəhətdən aşınmış, yararsız evlər var. Ondan başqa “İtalyanka” bi-

nalar var, taxta evlər var, qamış evlər var. Hansı ki, onların istismar müddəti 20-25 il bundan əvvəl qurtarıb, yaşayış üçün tam yararsızdır. Onların sökülmə məsələsi aktuallaşsa, daha effektiv

olar. Amma “Xruşşovka” evlər hələ 20 il sonra da istismara qismən yararlı olacaq. Bu binaların sökülməsinə hərdən mövzu kimi ortaya atıb müzakirə edirlər, amma kütləvi şəkildə yaxın perspektivdə sökülməsi və yeni tikililərlə əvəz edilməsi günün aktual məsələsi deyil. Həmin binalar tezliklə söküləcəkdir”.

Ekspert Natiq Cəfəri isə musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, “Xruşşovka” evlər tikilərkən 30-40, maksimum 50 illik zaman kəsiyi üçün tikilmişdi: “Bir çox hallarda artıq onların zamanı keçib. Sadəcə burada texniki məsələdən çox maliyyə məsələsi önəmlidir. Hansı vəsait hesabına bu işlər görülməlidir. Bu işlərin görülməsi üçün kifayət qədər, milyonlarla vəsait lazım olacaq. Bunu

Azərbaycan hökuməti haradan tapacaq? Bu sualın cavabı daha maraqlıdır, nəinki texniki detallar. Məsələnin texniki cəhətdən əsaslandırılması mümkündür. Düşünürəm ki, hökumət sadəcə indiki durumda bu məsələyə sosial gərginliyin azaldılması kimi baxır. Çünki sökülüntü işi qəbul edə biləcək sahədir. Bununla müvəqqəti də olsa iş yerlərinin yaranmasına çalışılacaq. Problem maliyyə mənbəyidir. Bununla bağlı bütçədə maliyyə çatışmazlığı olacaq. Yeganə mənbəyə bəynəlxalq kreditlər hesabına, ya Neft Fondu hesabına olacaq. Yeni bu məsələ çözülməlidir. Mənbəyi tapılmalıdır ki, hansı mənbə hesabına bu layihələr həyata keçiriləcək”.

□ Rəya RƏFİYEVA

Dünya mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin redaktorlarla görüşündə maraqlı məqamlar səslənib. Nazir Azərbaycanda daxili turizmin inkişafı barədə fikirlər səsləndirib. O qeyd edib ki, Novxanıda orta səviyyəli bir çimərlik yaradılacaq və həmin çimərlik pulsuz fəaliyyət göstərəcək.

Bu isə indiki zamana qədər Abşeronda fəaliyyət göstərən çimərliklərin pullu olmasına şərait yaradan, bunu leqallaşdıran durumlardan biridir. Ümumiyyətlə, çimərlik niyə pullu olmalıdır? Dünyada ən yaxşı çimərlik kateqoriyasına hansı məkanlar daxildir?

Yaxşı çimərlik nə deməkdir?

Hər il dünyadakı ən yaxşı çimərliklərin siyahısını hazırlayan "TripAdvisor" yenə maraqlı nəticə ortaya çıxarıb. Daha doğrusu, istifadəçiləri üçün ən yaxşı 10 çimərliyin adını açıqlayıb. **Dünyanın ən yaxşı çimərliyi** UNESCO dünya mirası siyahısında olan Braziliyanın Bayia do Sanço çimərliyidir. **Digər bir füsunkar** çimərlik Havay adalarındadır. Lanikayi pilyağı dümağ qumları, xurma ağacları və tropik bitkiləri ilə insanları heyratə salır.

Bənzərsiz qumları və fəvqəladə gözəllikdəki dənizi ilə Seyşellədəki Anse Intendanc çimərliyi siyahının 3-cü pilləsindədir. **4-cü** Taylanddakı Phra Nanq çimərliyidir. İlk **beşliyi** isə Portuqaliyadakı Olhos de Agua çimərliyi qapayır. **Onluqda** olan digər çimərliklər isə bunlardır - Türkiyənin "İztuzu", Filippinin "Secret Lagoon", İtaliyanın "Tropea", Avstraliyanın "Whit Sunday", Amerikanın "Assateague" çimərlikləri.

"TripAdvisor" portalı da **dünyanın ən yaxşı çimərliklərinin reytingini tərtib edib**. Reyting il ərzində turistlərin çimərliklər barədə rəylərinin sayı və keyfiyyəti əsasında hazırlanıb. Siyahıya əsasən, dünyanın ən yaxşı çimərliyi Braziliyadır. Fernandu-di-Noronya kurortundakı "Baia do Sancho" adlı çimərlik reytingin birincisidir. Siyahıda ikinci və üçüncü yerləri, müvafiq olaraq, Providensiales (Terks və Kaykos adaları) adasındakı çimərlik və Puerto-Rikoda yerləşən "Playa Flamenco" çimərliyi tutur.

Avropanın ən yaxşı çimərlikləri ilə bağlı ayrıca siyahı hazırlanıb. Burada isə birinci yer "Playa de las Catedrales" (İspaniya, Ribadeo) çimərliyinə məxsusdur. "Elafonisi" (Yunanistan, Elafonisi) Avropanın ən yaxşı ikinci çimərliyi olduğu halda, ilk üçlüyü "Cala Mariolu" (İtaliya, Baunei) çimərliyi təməmləyir.

Fərqli standartlar, üstünlüklər və daha nələr...

Bodrum Türkiyənin ən yaxşı çimərlik zonası sayılır. Təmiş qumdan başqa bura bülül suyu və sakitliyi ilə də məşhurdur. Körfəzlə bağlı maraqlı əfsanə də var. Bu əfsanə burada yaşayan Nimfa Salmakisin Hermes və Afroditanın oğluna olan sevgisindəndir. O, tanrılardan xahiş edir ki, oğlanın qarşılıqlı hissələrini boşsun. Salmakisin ah-nalələri səma sakinlərini təngə gətirir və onlar sevgililərin

Novxanıda pulsuz çimərlik

açılana qədər...

Dünyanın ən yaxşı, pulsuz, lüks və təhlükəli çimərlikləri barədə bilmədiklərimiz

bədənlərini birləşdirmək qərarına gəlirlər. Hermofrodit sözü də elə buradan yaranıb. Deyilənlərə görə, buranın suyu keçmişdə həqiqətən də kişiləri qadınlaşdırırmış. Əslində isə yaxınlıqdakı meyxana kişi inadını yumşaldırmış...

İspaniyanın Kosta Bravo çimərliyi isə İspaniyanın Aralıq dənizinin şimal hissəsində yerləşir. Buna görə də burada çimərlik mövsümü digər kurortlara nisbətən qısa - iyulun əvvəlindən oktyabr ayınadək. Lakin buna baxmayaraq, Kosta Bravonun mənzərəli buxtaları və qumlu çimərlikləri çox məşhurdur. Çimərliklər bir qayda olaraq qızılı qumla örtülüb. Burada su idman növləri, xüsusilə də dayvinq geniş yayılıb. Sualtı mağaraların çoxluğu dayvinq həvəskarlarını Kosta Bravo çimərliklərinə cəlb edir. Gecə həyatını və şəhər istirahətini sevənlərə isə Kosta Bravonun inzibati və turistik mərkəzi olan Lyoret De Mar şəhərciyində məskunlaşmağı məsləhət görürük. Kosta Bravo - hər zövqə uyğun istirahət deməkdir.

Vyetnamdakı Dananqin (China Beach) şöhrəti də az deyil. Bu çimərlik Çayna Biç, həm də Non Nuoc Beach kimi də adlandırılır. Asiyanın ən məşhur çimərliklərindən biri sayılır. Lqunların (*denizdən ayrılmış göllər*), təmtəraqlı bağların, ekzotik güllərin və meyvə ağaclarının görkəmi ərazini daha da gözəlləşdirir. SPA xidməti ilə ta-

nın otellər, dəniz məhsullarından hazırlanan xörəkləri ilə seçilən restoranlar xüsusən çimərlik üçün əlverişlidir. Dananqdan çox da uzaqlıqda olmayan dünyanın ən uzun kanat yolu sayılan yer də burada yerləşir. Buranı Ba Na dağı ilə qonşu dağın yüksək zirvəsi hesab edilən Vonq Nqueti birləşdirir. Ekzotik yerləri görmək arzusunda olanlar hər zaman buraya gəlirlər.

Keçək Avstraliyadakı Yeni Ehimali Uels, Bayron Bay çimərliyinə. Çimərliyi yazıçı Bayronun şəərəfinə belə adlandırılır. Bu çimərlik dünyanın ən məşhur istirahət yeri hesab edilir. Bu yerləri delfinlər, müxtəlif balıqlar və dəniz heyvanları da sevirlər. Bütün dünyadan insanlar məhz bu heyvanları görmək arzusu ilə külli miqdarda vəsait sərf edərək bura gəlirlər. İl ərzində çimərliyə iki milyondan artıq insanın gəlməsinə baxmayaraq, ərazi o qədər böyükdür ki, heç vaxt dolmuş vəziyyətdə görünmür. Burada hər kəs özünü rahat hissə, istədiyi kimi əylənə bilər. Hər cür zövqə uyğun əyləncə seçmək imkanı da var. Ərazidə müxtəlif musiqi janrları üçün nəzərdə tutulmuş festivallar və sörfinq, kaytinq üçün düşünülmüş çempionatlar da keçirilir.

Kubadakı Playa Esmeralda çimərliyi "zümrüddən olan sahil" kimi qiymətləndirilir, Kubanın təbii gözəlliyə sahib olan hissələrindən biridir. Mərcan-

yardə Avstraliyanın şimal sahilləri və Tivi arxipelağı gəlir. Burada istirahət edənlər zəhərli meduzalar və köpək balıqlarının hücumuna məruz qala bilər.

Növbəti sırada Cənubi Afrika sahilləridir. Burada da çimərəkən insan köpək balıqları ilə üzləşə bilər.

Üçüncü yer isə Meksikanın Zipolit çimərliklərinə aiddir. Buranın problemi isə çox sürətli su cərəyanlarıdır.

Dördüncü pillədə Avstraliyadan çox da uzaqda olmayan Marşal adaları və Bikini mərcan adaları gəlir. 1946-1958-ci illərdə amerikalılar burada çoxsaylı atom sınağı keçirdiyi üçün radiasiya fonu yüksək olaraq qalır.

Beşliyi ABŞ-ın Florida ştatındakı çimərliklər təməmləyir. Burada istirahət edənləri ya köpək balıqları qarşılıyır, ya da ildırım vurur.

Altıncı yer Braziliyanın Kopakabana çimərliklərinə (Rio

(Bu fəsildən olan balıqların ölçüsü 30 sm, kütləsi isə 2 kq-a çatır. Qana çox həssas olan bu balıqlar insana da hücum edir).

Doqquzuncu yerdə də ABŞ qərarlaşıb. Virciniya çimərliklərində dincələnlər ac tülkülərin hücumuna məruz qala bilər.

Nəhayət, onluğu Avstraliyanın Brum şəhərindəki Cable Beach çimərliyi təməmləyir. Burada dincələnləri isə hər an timsahlarla burun buruna gəlmək təhlükəsi var.

Yaxşı çimərlik - alver, ekzotik heyvan, səsgücləndirici yox...

Dünyanın ən yaxşı çimərliklərində isə ilginç şərtlər var. Belə ki, ən yaxşı çimərliklərdə alver qadağandır. Həmin ərazilərdə siz yeyinti məhsullarının alveri ilə rastlaşa bilməzsiniz. Ekzotik heyvanların çimərliyə gətirilməsi, turistlərlə şəkil çəkdirilməsi hallarından

de Janeyro) məxsusdur. Buranın problemi isə köpək balıqları və natəmizlik yox, cinayətkarlıqdır.

Yeddinci yerdə Honq Konqun Repulse Bay çimərlikləri qərar tutur. Buranın yeganə problemi antisənitarıyadır.

Səkkizinci yer də Braziliyaya aiddir. San Paulunun çaykənarı çimərliklərində dincələnlərə pıranhalar hücum edə bilər

da söhbət gedə bilməz. Bundan başqa, orada səsgücləndirici ilə musiqi dinlənilməsi, spirtli içkilərin satışı qadağandır. Siyahıdakı əksər çimərliklərin ərazisində restoran fəaliyyət göstərmir. İnsanlar ərazilərə yemək yox, sırf günəşlənmək, üzümək üçün gəlirlər. Yəni çimərlik əsl təyinatı üzrə fəaliyyət göstərir.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

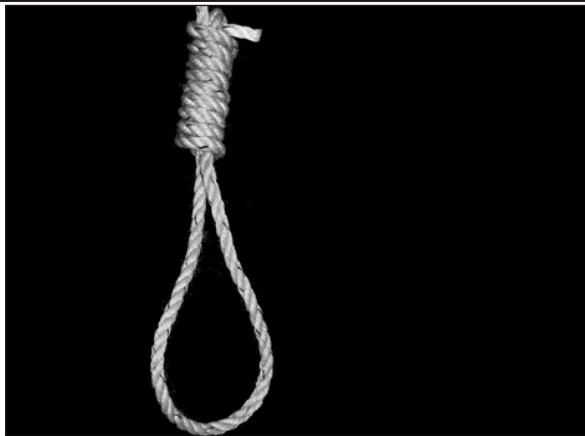
Bakı-Şamaxı yolunda dəhşətli qəza: 3 yaxın qohum öldü

Bakı-Şamaxı yolunda 3 nəfərin ölümü ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. APA-nın yerli bürosunun xəbərinə görə, hadisə bu gün saat 11:30 radələrində Qobustan rayonu ərazisində qeydə alınıb. 01-BO-203 dövlət nömrə-nişanlı "KamAZ" markalı yük avtomobili ilə 90-HR-095 dövlət nömrə-nişanlı "BMW" markalı minik avtomobilinin toqquşması nəticəsində 3 nəfər aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb. Bir nəfər isə xəsarət alaraq Qobustan Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib.

Ölən və xəsarət alan şəxslər yaxın qohumdurlar. İlk məlumatlara görə, hadisə zamanı Balakən rayon sakini, sürücü 1983-cü il təvəllüdü Quliyev Hacı Cahangir oğlunun idarə etdiyi avtomobildə olan Həsənov Müşfiq Mehman oğlu, sürücünün xalaları - Rzayeva Sevil Abbas qızı, Rzayeva Asimə Abbas qızı hadisə yerində ölüblər. Sürücünü özü və bacısı, 1985-ci il təvəllüdü Quliyeva Ülker Cahangir qızı isə ağır bədən xəsarətləri ilə Qobustan Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib.

Faktla bağlı Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin istintaq və təhqiqat şöbəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Bir gündə iki nəfər intihar etdi

Sabunçu rayonunda intihar hadisəsi baş verib. "Report" xəbər verir ki, hadisə rayonun Pirşağı qəsəbəsində qeydə alınıb. Qəsəbənin Bağlar massivindəki yeni tikilidə yaşayan 1946-cı il təvəllüdü İsgəndər Nağıyev yaşadığı evin həyətidə çardaqdan özünü iplə asaraq intihar edib.

Faktla bağlı Sabunçu Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 125-ci (özünü öldürmə həddinə çatdırma) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb, araşdırma aparılır.

Xaçmazda da intihar hadisəsi baş verib. Rayon Prokurorluğundan APA-ya verilən məlumata görə, rayonun Qaraqurdlu kənd sakini, 1992-ci il təvəllüdü Elvin Bəhrəm oğlu Bayramov yaşadığı evin həyətidə özünü asıb. Onun özünə qəsd etməsinin səbəbləri hələlik məlum deyil. Faktla bağlı cinayət işi başlanıb, istintaq gedir.

Bu gün Azərbaycanda hava yağmurlu olacaq

Iyulun 12-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən APA-ya verilən məlumata görə, yarımada bəzi yerlərində qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Güclü şimal-qərb axşam mülayimləşəcək.

Havanın temperaturunun gecə 19-22° isti, gündüz 24-27° isti olacağı gözlənilir. Bakıda gecə 19-21° isti, gündüz 24-26° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 755 mm civə sütunundan 762 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət gecə 75-85%, gündüz 60-70% təşkil edəcək.

Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun temperaturunun Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqubada 19-20°, Buzovna, Mərdəkan, Şüvəlanda 20-21°, Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda 22-23° isti olacağı gözlənilir.

İyulun 12-də Azərbaycanın rayonlarında şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 16-21° isti, gündüz 25-30° isti, dağlarda gecə 8-13° isti, gündüz 14-19° isti olacaq.

Elan

Məmmədov Mustafa Məti oğluna məxsus MMM MMC-yə aid Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən verilən qeydiyyat şəhadətnaməsi və VÖİD itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Miqrasiya Xidməti tərəfindən NİHAT GEDİKİn adına verilmiş 10577 sayılı daimi yaşayış üçün icazə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabadda qardaş bacısını qətlə yetirdi

Sabirabad rayonunda qardaş bacısını qətlə yetirib. APA-nın Mil-Muğan bürosunun məlumatına görə, qətl hadisəsi rayonun Balakən kəndində qeydə alınıb. Kənd sakini, 1975-ci il təvəllüdü Hüseynov Məhəmməd Fəxrəddin oğlu bacısı, 1984-cü il təvəllüdü Şəmsiyyəni bıçaqlayaraq öldürüb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bakıda qadına qarşı 500 min dollarlıq dələduzluq edilib

Bakı sakininə qarşı 500 min dollarlıq dələduzluq edilib. "Report"un xəbərinə görə, 45 yaşlı paytaxt sakini Səadət Abdullayeva hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edərək bildirib ki, 2013-cü ilin may ayında 1970-ci il təvəllüdü Malik Baxşəliyev onu aldaraq 500 min ABŞ dollar pulunu alıb və geri qaytarmayıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Gəncədə sərnəşin avtobusu "Vaz-2105"lə toqquşub

Gəncə şəhərində sərnəşin avtobusu qəzaya düşüb. "Report"un Qərb bürosunun məlumatına görə, hadisə şəhərin Təbriz küçəsində baş verib. Şəhər ərazisində 1 nömrəli marşrut xətti üzrə fəaliyyət göstərən "Hyundai" markalı sərnəşin avtobusu Gəncə şəhər sakini Əbülfəz Bayramovun idarə etdiyi "Vaz-2105" markalı avtomobillə toqquşub.

Nəticədə "Vaz-2105" markalı avtomobilin sürücüsü və avtomobildə olan sərnəşin Zəmfira Zeynalova baş nahiyyəsinə xəsarət alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib. Hər iki yaralının vəziyyətinin ağır olduğu bildirilir.

6 ayda 354 nəfər zəhərlənib

Bu ilin 6 ayı ərzində Azərbaycanda qeydə alınan qida zəhərlənmələrinin sayı açıqlanıb. Səhiyyə Nazirliyinin Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzinin şöbə müdiri İmran Abdullayev APA-ya açıqlamasında deyib ki, yanvar-iyun aylarında qeydə alınan qida zəhərlənmələri nəticəsində 354 nəfər zərər çəkib.

6 ay ərzində ölkədə qeydə alınan 25 botulizm hadisəsi nəticəsində isə 27 nəfər zəhərlənib. Bu il 1 nəfər qida zəhərlənməsi nəticəsində dünyasını dəyişib.

İ. Abdullayev qeyd edib ki, cari ilin iyun ayında isə 65 qida zəhərlənməsi hadisəsi nəticəsində 79 nəfər zəhərlənib. Onun sözlərinə görə, 2 botulizm hadisəsi nəticəsində isə eyni sayda zəhərlənmə qeydə alınıb.

Bakıda daha bir uşaq 5-ci mərtəbədə düşərək ölüb

Bakıda azyaşlı faciəli şəkildə ölüb. Pirallahı Rayon Polis Şöbəsinə APA-ya verilən məlumata görə, rayonun Pirallahı qəsəbəsində yaşayan azyaşlı Arzu Abışzadə evlərinin (5 mərtəbəli yaşayış evinin 5-ci mərtəbəsi) pəncərəsindən yıxılıb. Nəticədə o, ölüb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, son vaxtlar binalardan körpə uşaqların yıxılıb ölməsi halları artıb.

Elan

Çaplığın Velintin Vladimiroviçə məxsus Bakı şəhəri, Xətai rayonu Cavanşir küçəsi ev 7 mənzil 6 ünvanına aid verilmiş çıxarış (kupça) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Elan

Qəbələ rayonunun Vəndam kəndində gözəl bir meyvə bağı satılır. 60 sot sahəsi var, 86 ağac, qoz, şabalıd, qızıl əhmədli alması, fındıq, hamısı bar verir. Bağ dağ ətrafındadır, kvadrattır, qazı, işığı, suyu var. Çox gözəl bağıdır. Xeyir iş səbəbindən çox münasib qiymətə satılır. Əlaqə telefonu: (070) 335-90-15.

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etors" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gözləmədən - lateks hələqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Kişilər!!! Axırıncı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzinin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə dəyişmənin amalı gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün dəyişməsi birdən əyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Əlvida Fransa, hazırlaş Bakı...

Portuqaliya çempion oldu. 2020-dək Portuqaliya millisindən danışanda mütləq "Avropa çempionudur" da deyəcəklər...

Avropa çempionatına final gecəsi baxanlara sözün heçiqi mənasında yalnız qıbtə edərəm. Gözəl bir oyun izlədilər, Ronaldoya görə üzüldülər, Fransanı qınadılar və gecə oyun bitəndə də rahat yatdılar. Amma bir aydır gecə-gündüz futbola yatıb-duran adam kimi ekran qarşısında Fransa millisinin oyunçuları kimi donmuşdum, dodağımın altında "Portuqaliya çempion oldu" deyə, mızıldanırdım. Fransanın əleyhinə sloqanlar da dedim: "Bu cür tarixi şans əldən verdi", "kənd müəlliminə oxşayan Santuşun hiyləgər oyun taktikasına aldandı və uduzdu". Və sair...

Allah Rusiya televiziyalarının şərhçilərindən razı olsun, bizimkilərə bu bir ayda baxmadıq, amma deyirlər arada biabırçılıqlar ediblər. Məsələn, Xorvatiya Türkiyənin qapısına qol vuranda şərhçi uzun-uzadı "qooooo!!!l" qışqırıb...

Hə, rus şərhçilər oyun boyu Portuqaliyanın çempion olacağı ssenarisinə də tamaşaçısını hazırlamışdılar. Tez-tez "Portuqaliya anti-futbol oynayır, amma bir top hər şeyi həll edir" deyərək...

Portuqaliyaya antipatiyanı yaradan səbəbi heç özüm də bilmirəm, komandanı da, liderini də sevmirəm və etiraf edirəm ki, çempion olmasına etiraz olaraq televizoru söndürdüm də. Bir ay yaz, izlə, gözlə, amma sonluğa baxma! Bir aylıq zəhmətimizin qonorarını aldıq e, amma... çempion ki, Portuqaliya oldu, çempionatın dadı qaçdı. İspaniya çempion olsaydı da, eyni düşüncədə olardım, Albaniya da, hətta İsveçrə də... 2004-cü ildə Ronaldo finalda Yunanistanın anti-futbol komandasına 1:0 qurban gedib ağlayanda da bu çempionluğu çoxları kimi qəbul edə bilməmişdim.

Yazmışdım: "Portuqaliyanı durdurmasalar, bu bəxtlə

"Avro-2016" haqqda yekun qeydlər

çempion da olacaq". Son dəqiqədə dirəkdən döənən top bəxt deyildi, bəs nə idi?

Komandanın seçmə mərhələdə də bəxti getirmişdi... Rəqiblər xeyli zəifləmiş Danimarka, eləcə də Serbiya və "ölü" Ermənistan idi. Komanda yalnız seçmə mərhələnin ilk oyununda Albaniya millisinə 1:0 uduzdu. Sonra Santuş gəldi, komanda qəddini düzəldib qrupda birinci yeri tutdu. Fransa çempionatında da ən zəif hesab olunan qrupa düşmüşdü. Amma özü o qədər zəif oynadı ki, İspaniya, Macarıstan və Avstriya qrupundan üç heç-heçə edərək zora çıxdı. Fəqət yenə bəxti gətirdi, üç xalla qrupdan çıxan yeganə komanda oldu! Üç xalla kimlər evə döndü, bilirsiz...

Biz yenilikçi nəsil deyilik, bir az köhnə futbolu sevdiq, "kişi kimi oynayan" və qalib gələnləri... Özümüz də uşaq vaxtı çox top qovduq, uduzanda göz yaş tökdük, qalib gələndə sevindik. Amma ədalətsiz oyuna etiraz da edərdik: topu cıradıq, qaçırdırdıq, qapıları uçurdardıq, meydanı yarımçıq tərək edərdik... Biz ədaləti və ədalətsizliyi sovet uşaqları kimi meydana görə bilirdik, ədalətsizliyə də orada

etiraz edirdik. İndi hər şey, istədiyin futbolçu belə, kompüter oyunlarında var, istərsən sənə qoşulub səhərədək qol vurur. Biznesmen əmilər uşaqların həyətə top oynağa yerlərin də alıb ev tikib. Daha meydana gördüyü ədalətsizliyə etiraz edən uşaqlar da azalıb. Portuqaliyanın çempionluğu bizim indiyədək həyatda üzleşdiyimiz ədalətsizliyin belkə də ən zişansızdır, amma yenə də adama təsir edir... Bu çempionatda favorit olmadı, hamı aşağı-yuxarı eyni gücdə idi. Elə Portuqaliya da, Fransa da. Amma müqayisəyə gələndə üstünlüyü Fransaya vermək olardı. İndi bicəltək oyunçularla bərabər kələkbaz məşqçilər də meydana çıxıb. Didye Deşam Almaniyanın baş məşqçisini "yedi", Santuş finalda onu.

Final üçün müxtəlif variantlar vardı: Almaniya-İtaliya, Belçika-Fransa, Almaniya-Portuqaliya və sair... Bu çempionatda heç proqnoz vermədim, çünki bunun nə dərəcədə boş və mənasız iş olduğunu bildirdim, indi də hamı bildi...

Fransa favorit deyildi, amma üstünlüyü... kimi torpağında oynamasını hamı deyirdi. Fransa da daxil hamı bizə deyir ki, torpaqdan erməniyə pay verin, hər yer torpaqdır, hamı yaşamaladı, Yer hamımızın. Amma belə həssas məsələlər ortaya çıxanda öz-ləri doğma torpaq faktını önə çəkirlər. Fransa öz torpağında uduzduğu üçün daha çox üzüldü, Portuqaliya da yad torpaqda, ev sahibinə qalib gəldiyi üçün daha da qürurlandı. Fransa evində uduzmasının nə olduğunu bir daha gördü, bizi Qarabağ adlanan evimizdə məğlub duruma salan siyasi hoqqabazlar üçün

şəhərlərdən 12-si, o cümlədən Bakı qitənin ən nüfuzlu futbol turnirinin 4 matçını qəbul edəcək: ev sahiblərinə AVRO-2020-nin qrup mərhələsinin üç, pley-offun bir (1/8 və ya 1/4 final) görüşünü təşkil etmək hüququ verilib.

Böyük Britaniyanın paytaxtı London isə yarımfina final qarşılaşmalarını və final matçını təşkil edəcək. Final qarşılaşması "Uembli" stadionunda keçiriləcək.

AVRO-2020-nin final mərhələsində 24 komanda iştirak edəcək. Turnirin 60 illiyi ilə əlaqədar 13 ölkəni əhatə edəcək yarışda heç bir ölkə meydan sahibi kimi seçmə mərhələdən azad olmayacaq.

Azərbaycanın bu cür mötəbər turnirdə ev sahiblərindən biri olması yola saldıığımız Avropa çempionatının sonunda çox xoş hislər yaradır. Nəhayət, böyük futbol bayramı Azərbaycana da gələcək. Azərbaycan tədris təcrübə toplayır, bundan sonra da yarışlar var. Amma yanlış nədir? Bundan doğru istifadə etməmək. Azərbaycan bu çempionatda İspaniya ilə çox müqayisə olundu, futbolumuzun səviyyəsi tənqid edildi. Klub səviyyəsində hansısa uğurlar var. Amma ölkənin yaxşı futbol oynamağı bacaran milli komandasının olması hər şeydən - milyonlarla xərc tələb edən yarışlardan, reklam roliklərindən daha təsirlidir. İspaniya və Uels milliləri bunu sübut etdi.

Fransa "Avro-2016"nı yaxşı təşkil etmişdi, bunun oradakı atmosferdən də duymaq olardı. Təcrübə öz sözünü deyir. Bizimkilər bir aydır "Formula-1" yarışmasının beton piltələrini, tribunalarını söküb qurtara bilmir. Bunu niyə yada salıram? Çünki 2020-ci ildə Avropa çempionatının final oyunlarının keçiriləcəyi 13 şəhər sırasında Bakı da var.

2014-cü ilin sentyabrında verilən qərara görə, 16-cı Avropa çempionatı Bakı (Azərbaycan), Kopenhagen (Danimarka), Dublin (İrlandiya), Münhen (Almaniya), Budapeşt (Macarıstan), Roma (İtaliya), Amsterdam (Hollandiya), Buxarest (Rumıniya), Sankt-Peterburq (Rusiya), Qlazqo (Şotlandiya), Bilbao (İspaniya) və Brüssel (Belçika) şəhərlərində keçiriləcək.

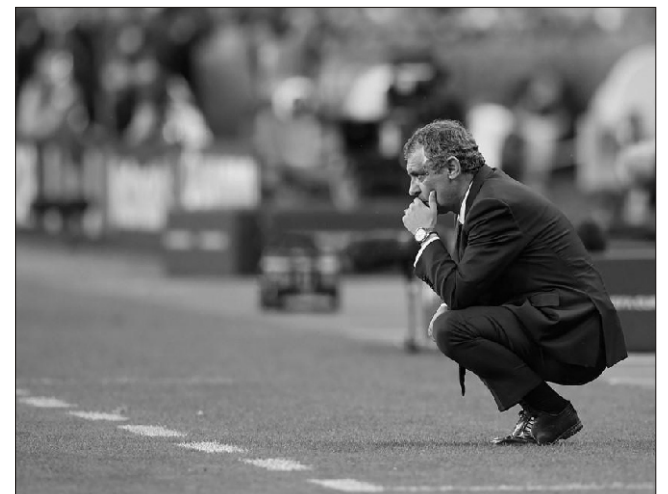
Bunlardan 4-ü - Bakı, Münhen, Roma, Sankt-Peterburq qrup oyunlarından sonra 1/4 finalı qəbul edəcək. Digər 8 şəhərdə isə pley-offun 1/8 final qarşılaşmaları baş tutaacaq. Qaydalara əsasən, bu

Çox da pessimist olmaq. Vaxtilə bizim üçün ulduz futbolçular əlçatmaz idi. İndi onlardan daha qiymətli ilərini Bakı stadionlarında görürük.

İki il sonra Rusiyada dünya çempionatıdır, daha 2 il keçəcək Avropa çempionatının həyəcanı Bakıya da gələcək. Belkə bizim milli komanda ele yarımfinalda öz torpağında oynayacaq. Portuqaliyanın çempionluğundan sonra bu mənə möcüzə kimi gəlmir...

Rusiyada və Bakıda görüşənədək...

□ Nazim SABİROĞLU

MUSAVAT

Son səhifə

N 149 (6470) 12 iyul 2016

Ariqlamaq eşqinə düşdü, göbəyini tikdilər...

Amerikada yaşayan Lori Jones adlı qadın yaxşı bədənə sahib olmaq, əməliyyat izini itirmək və qarın nahiyəsindəki yağlardan xilas olmaq üçün pul yığıb. O, ötən ilin dekabrında əməliyyat olunub. Əməliyyatdan bir ay sonra yaralarının üstü açılan zaman gördüklərindən heyretə düşüb. Gənc qadın əməliyyat zamanı göbək bağının tikildiyini görüb. Yerli televizyalardan birinə açıqlama verən Jones onu əməliyyat edən plastik cərrahın göbək dəliyini itirəcəyi haqda ona məlumat vermədiyini deyib. Həkim isə Jonesin dediklərinə etiraz edib və ona göbəyinin tikiləcəyi barədə əvvəldən məlumat verdiyini deyib. Buna baxmayaraq, əməliyyat yerləri sağaldıqdan və 6 ay keçdikdən sonra yenidən cərrahı yolla Lori Jonesə göbək dəliyi açmaq mümkündür.

Restoranda hesabı kişilər ödəsə də, qadınların 34 faizi bunu danır...

CNBC-də yayımlanan bir araşdırmaya görə, kişilərin 82 faizi bir qadınla görüşə çıxanda hesabı özləri ödəyirlər. Amma qadınların cəmi 58 faizi bunun belə olduğunu deyir. Bundan başqa, aydınlaşıb ki, qadınların yarısı bir görüşə getdikləri vaxt hesabı ödəməyi təklif etsələr də, bu təkliflərinə heç də səmimi deyillər. Belə ki, onların 39 faizi hesabı ödəməyi təklif etdikləri vaxt bu təklifin rədd edilməsini gözləyir. 44 faizi isə hesabın kişilər tərəfindən ödənilməsinin onları əsəbləşdirdiyini deyir.

Plastik su qabları sonsuzluq yaradır

Plastik su qablarının tərkibində olan Bisfenol A adlı qatqı maddəsi insan bədənindəki hormonların durumuna mənfi təsir edir və sonsuzluq yaradır. Bu, həm qadınlara, həm də kişilərə üçün keçərlidir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının hesabatlarında da qeyd edilib ki, plastik qablarda saxlanan suların tərkibində doğum faizini azaldan, uşaqlarda inkişaf problemlərinə səbəb olan, immuniteti zəiflədən maddələr yer alır. Bundan başqa, plastik qabların tərkibindəki maddələr kişilərdə sperma sayını və hərəkətliyini azaldır, onun DNA-sının tərkibini pozaraq yumurta döllənməsinin qarşısını alır.

Telefonu balışın altına qoydu və...

Amerikanın Texas ştatında yaşayan Ariel Tolfree telefonunu yastığın altına qoyaraq yatıb. Gecə yarısı oyanaraq, otaqdan yanıq ətə gəlsə də, buna fikir vermədən yenidən yatıb. Bir müddət sonra yenidən oyanan balaca qız otağın çox ağır bir yanıq qoxusu ilə dolduğunu fərq edib. Balışdan başını çəkəndə isə Tolfree gördüklərinə inanmayıb. Balışın altına qoyduğu telefon əriyib və yanmağa başlayıb. Bu hadisəyə görə qızın ailəsi telefonu istehsal edən şirkətdən məhkəməyə şikayət edib. Amma şirkət nümayəndələri bildiriblər ki, məhsulları olduqca təhlükəsizdir və telefonun istifadə qaydalarında da "telefonun hava axını məhdudlaşdırılarsa, yangına səbəb ola bilər" xəbərdarlığı yazılıb. Ailə bu xəbərdarlıqdan məlumatsız olduğunu deyərək, açıqlamaya etiraz edib. İstehsalçı firma isə gələcək bu etirazlara qarşılıq olaraq, yanan telefonu araşdırmaq istədiklərini deyiblər. Bundan başqa, Arielin telefonu, yatağı, yastığı və yataq dəstinə dəyən ziyanı da firma ödəyəcək.

Qədim belçikalılar bir-birinin ətinə yeyirmiş

Alimlər qədim insanlarla bağlı maraqlı bir araşdırma hazırlayıblar. Araşdırmaya görə, neandertallar ətinə yedikləri insanların sümüklərindən də alət düzəldirmiş. Tübingen Universiteti araşdırmaçıları müəyyən edə bildilər ki, bu gün Belçikanın yerləşdiyi torpaqlarda yaşayan ilk insanlar elə insan əti yeməklə sağ qalıblarmış. Alimlər Namur şəhəri yaxınlığındakı Goyet mağaralarındakı qazıntılarda çox sayda sümük tapıb. Sümüklərin üzərində kəsik izlərinə rast gəlinib. Alimlər bunun insan əliylə edildiyini açıqlayıb. Araşdırmaçılara görə, neandertallar heyvanlar kimi, öz cinslərinin də dərilərini üzüb, parçalara ayırırmış. Bundan başqa, qədim insanlar oxlarının ucunu itiləmək üçün insan sümüklərindən istifadə edirmiş. Daha öncə Fransada həyata keçirilən qazıntılar zamanı da neandertalların insan əti yeməsi ilə bağlı sübutlar əldə edilmişdi.

QOÇ

Riskdən uzaq olun. Aldığınız hər bir təklifi dönə-dönə fikir süzgecindən keçirin. Uğursuzluğunuza görə ulduzlara söyməkdənsə, səhvlərinizi aradan qaldırın. Məsləhətə ehtiyacınız var.

BUĞA

Kifayət qədər gərgin gündür. Ən xırda səhviniz və ya mübahisəniz uzunmüddətli başağrınıza səbəb ola bilər. Odur ki, maksimum tədbiri və ehtiyatlı olmalısınız. Səhhətinizi də qoruyun.

ƏKİZLƏR

Fəaliyyət zəminində gərginlik hökm sürsə də, təmkin göstərməklə özünüzü ələ almalısınız. Ulduzlar yeganə uğurunuzun ailə-sevgi münasibətlərində mövcud olacağını bəyan edir.

XƏRÇƏNG

Təzə xəbər və təkliflər yolunuza gözləyir. Bu səbəbdən də bir yerdə oturmaqdan vaz keçin. İndi sizə ən əvvəl münasibətləri aydınlaşdırmaq lazımdır. Düşmənlər də olsa, hər kəslə mülayim davranın.

ŞİR

Həftənin ən düşərli gününü yaşayacaqsınız. Bu səbəbdən də bəd şeyləri yada salıb ovqatınızı pozmayın. Qarşınıza çıxan bütün şanslardan yararlanın. Göy qübbəsi sizi müdafiə edəcək.

QIZ

Göy qübbəsi yeni əlaqə və tanışlıq üçün qarşınıza şanslar çıxaracaq. İstər dostluq-yoldaşlıq, istərsə də ailə-sevgi münasibətlərində hər şey ürəyinizcə olacaq. Amma yalan vədlər də verməyin.

TƏRƏZİ

Əgər bu gün büdcənizdə artım etmək fikriniz varsa, bəri başdan təxirə salın. Əks təqdirdə cəhdləriniz boş çıxacaq. Nəhar ərafəsində sevincirici hadisə və görüşlərə hazır olun.

ƏQRƏB

Təxminən saat 13-ə qədər ümumi ovqatınızda gərginlik hökm sürəcək. Həmin ərafədə daha çox istirahətə yer verin. Nəhardan sonra işə əməkdaşlıq zəminində irəliləyişlər mümkündür.

OXATAN

Digər od ünsürlü bürcələr kimi bu gün sizin də ümumi əhvalınız yüksək səviyyədə olacaq. Reallıqla ayaqlaşmaqla ötən həftələrdən qalmış problemlərinizi aradan qaldırmağa çalışın.

OĞLAQ

İşgüzarlığınız artdığından gün ərzində qarşınıza çıxan bütün maneələri aradan qaldıracaqsınız. Şəxsi işlərinizdə müsbət dönüş də baş verəcək. Nəhardan sonrasa qonaq getməyə çalışın.

SUTÖKƏN

Qayğılarla dolu olan bu tarixdə iş yoldaşlarınız və ya qonşularınızla münasibətləri məcrasından çıxarmayın. Humanistlik edin. Bu gün uzaq yola çıxmaq, qonaq getmək səmərəlidir.

BALİQLAR

Kifayət qədər passiv təqvimdir. Qeyri-adi hansısa xəyir əldə etmək fikrinə daşın. Hətta adi sövdələşmələr üçün də uğurlu ərafə deyil. Günü ikinci yarısı ziyarətə getməyiniz məsləhətdir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Ər-arvad 11 saat fərqlə dünyasını dəyişdi

Amerikanın Ohayo ştatında 65 ildir evli olan ər-arvad bir-birindən 11 saat fərqlə dünyasını dəyişib. Harold ve Rut Knapke 11 avqustda qaldıqları qocalar evində həyata vida ediblər. Cütlüyün qızları Marqaret Knapke öncə 91 yaşındakı atasını, ondan bir neçə saat sonra isə 89 yaşındakı anasını itirdiyini deyib. Bir-birini uşaqlıqdan tanıyan cütlük 2-ci dünya müharibəsi zamanı Haroldun orduya çağırılmasına görə uzun illər məktubla xəbərləşiblər. Müharibədən sonra evlənən ər-arvadın 6 uşağı, 14 nəvəsi və 8 nəticəsi var. Cənazədə Rutun tabutunu qız nəvələri, Haroldun tabutunu isə oğlan nəvələri çiyində daşıyıb. Cütlüyün digər qızı Karol Romie isə deyib ki, 20 avqustda ata-anası evliliklərinin 66-cı ildönümünü keçirməyə hazırlanmış.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cü məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.